

พระกรุณาพระราชทานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖
วัดราชนัดดาราม

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTE

เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ ปีที่ ๓๖ ฉบับที่ ๔๑๑ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

กำหนดการ

พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประจำปี ๒๕๖๖
ณ วัดราชนัดดาราม แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
วันศุกร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ผู้ร่วมพิธีพร้อมกัน ณ พระอุโบสถ

เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา ประธานพิธีเดินทางถึงบริเวณพระอุโบสถ บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ (ประธานหยุดรอ) จบ

- ❖ เดินไปถวายความเคารพ เบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ที่โต๊ะหมู่ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ
- ❖ รับผ้าพระกฐิน อุ่มประคอง ยืนตรง (ไม่ประนมมือ) บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี จบ
- ❖ ประธานเดินเข้าสู่พระอุโบสถ วางผ้าพระกฐินที่พานแว่นฟ้าหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๒
- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระประธานประจำพระอุโบสถ กราบ ๓ ครั้ง
- ❖ ประธานพิธีไปที่พานแว่นฟ้า หยิบผ้าห่มพระประธานมอบให้เจ้าหน้าที่หรือไวยาวัจกร อุ่มประคองผ้าพระกฐิน ประนมมือหันหน้าไปทางพระประธานพระอุโบสถ กล่าว นะโม (๓ จบ) แล้วหันหน้ามาทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้าพระกฐิน จบแล้ว
- ❖ วางผ้าพระกฐินบนพานแว่นฟ้าหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๒ ยกทั้งพานประเคนพระสงฆ์รูปที่ ๒ ประเคนเทียนพระปาติโมกข์ แล้วไปนั่ง ณ เก้าอี้ที่จัดไว้
- ❖ พระสงฆ์กระทำพิธีอภิเษกกรรมและลงไปครองผ้า เสร็จแล้วขึ้นมานั่ง ณ อาสนะสงฆ์
- ❖ ประธานพิธีไปถวายเครื่องบริวารพระกฐินแต่พระสงฆ์องค์ครอง เสร็จแล้ว
- ❖ ผู้ร่วมพิธีถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแต่พระสงฆ์
- ❖ อ่านคำประกาศถวายจตุปัจจัยแต่พระสงฆ์และบำรุงพระอาราม
- ❖ ประธานพิธีไปถวายใบปวารณาแต่เจ้าอาวาส
- ❖ พระสงฆ์อนุโมทนา และถวายอดิเรก
- ❖ ประธานพิธีกรวดน้ำ รับพร
- ❖ ประธานพิธีกราบลาพระประธานประจำพระอุโบสถ กราบลาพระสงฆ์
- ❖ ประธานพิธีมอบเงินบำรุงการศึกษาแก่โรงเรียนและหน่วยงานที่อยู่ในความดูแลของวัด ๒ แห่ง
- ❖ ประธานพิธีเดินไปถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ที่โต๊ะหมู่ เป็นเสร็จพิธี

การแต่งกาย ข้าราชการ : แต่งเครื่องแบบชุดปกติขาว

ประชาชนทั่วไป : แต่งกาย ชุดสุททาสกาล ชุดสุภาพหรือผ้าไทย

เนื่องจากปก

กฤษฎา บุญยสมิต*

วาสนา เกตุแห่ง**

วัดราชนัตดาราม

ด้วยพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เวียนมาบรรจบอีกครั้งหนึ่ง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอพระราชทานไปทอดถวายยังที่ชุมนุมสงฆ์ ณ วัดราชนัตดาราม แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖ โอกาสนี้ กองบรรณาธิการ จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา จึงได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวัดราชนัตดาราม สถาปัตยกรรมและโบราณวัตถุสำคัญของวัดเพื่อเป็นความรู้ และเพื่อแจกจ่ายแก่พุทธศาสนิกชนที่มาร่วมงาน

วัดราชนัตดาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่ด้านถนนมหาชัย ตัดกับถนนราชดำเนินกลาง เชิงสะพานผ่านฟ้าลีลาศ เลขที่ ๒ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีที่ดินตั้งวัด เนื้อที่ ๒๔ ไร่ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาขึ้น ณ ริมคลองรอบกรุง ด้านทิศตะวันออกของพระบรมมหาราชวัง เพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัส พระราชนัดดาพระองค์เดียวที่ทรงสถาปนาขึ้นเป็นพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า ดำรงพระอิสริยยศเสมอพระราชโอรสธิดา ซึ่งในรัชกาลต่อมา พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัสทรงได้รับการสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระนางนาฏโสมนัส วัฒนาวดีบรมอัครราชเทวี พระอัครมเหสีพระองค์แรกในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วัดราชนัตดาราม จึงเป็นพระอารามที่มีความหมายสำคัญยิ่งต่อพระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ถึงสองพระองค์ เป็นพุทธสถานที่น้อมให้ระลึกถึงชาติดนีสองแผ่นดินอันเป็นที่รักยิ่ง ผู้มีพระจริยวัตรอันงดงามประกอบด้วยพระกตัญญูทศเวทิตาคูณต่อสมเด็จพระบรมอัยกาธิราชและสมเด็จพระบรมราชสวามี และเป็นแบบอย่างของอุปราสาทผู้ยึดมั่นในพระรัตนตรัยที่ราษฎรจะพึงยึดถือและประพฤติปฏิบัติตาม

อ่านต่อหน้า ๔

* อัยการอาวุโส, ที่ปรึกษาอัยการสูงสุด, ภาควิชานิติศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสภา อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา
** นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ เนติบัณฑิตยสภา
๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๓๒ หน้า ๒๙๒ วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๘

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เดือน ตุลาคม ๒๕๖๖ ปีที่ ๓๖ ฉบับที่ ๔๑๑

สารบัญ

- ๒ กำหนดการพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
- ๓ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๔ เนื่องจากปก “วัดราชนัตดาราม”
- ๑๐ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ
- ๑๓ เจาะฎีกาเด่น
- ๑๔ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

- ๑๖ บทความเรื่อง “ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายมาตรา ๗๔ : ควรเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษเด็กอายุกว่า ๑๒ - ๑๕ ปี ได้ในกรณีความผิดร้ายแรง”
- ๑๘ บทความเรื่อง “๖ มาตรการเพื่อการป้องกัน ๔ ฐานความผิดเพื่อการปราบปรามการกระทำความผิดตาม พ.ร.ก. ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖” ตอนจบ
- ๒๒ มุมข่าว
- ๒๓ ข่าวเนติบัณฑิตยสภา
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ประธานฝ่ายอำนวยการ นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม รองประธานฝ่ายอำนวยการ

● นายกฤษฎา บุญยสมิต ฝ่ายอำนวยการ ● นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทร์พริก ● นางสาวสุภาภรณ์ ไชยปุระณะ ● นายทรงพล สุวรรณพงศ์

● นางสาวธัญญา เหมเวช ● ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกำจร ● นายเชษฐ สุขสมเกษม กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ นายกฤษฎา บุญยสมิต

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง ● นายรังลิขัย บรรณกิจวิจารณ์ ● นายมนต์ชัย ชนินทรลีลา ● นายอำนาจ เนตยสุภา

● นายทีปกร โกมลพันธ์พร ฝ่ายดำเนินงาน นางพรพรณวริน แต่งอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ์ ไสววัฒน์ ● นางวาสนา เกตุแห่ง

กะเบียน จัดส่ง ● นางสาววิศรา สุขโสภี

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในข่าวเนติบัณฑิตยสภาเป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า^๒

เป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาเรียบ (ต่อมาทรงได้รับการเฉลิมพระนามาภิไธยเป็นกรมสมเด็จพระศรีสุลาลัย) มีพระนามเดิมว่าพระองค์เจ้าทับ เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๓๓๐ ณ พระราชวังเดิม ฝั่งธนบุรี เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๓๖๗ เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๓๙๔ สิริพระชนมพรรษา ๖๔ พรรษา ๒ วัน ทรงสถิตในราชสมบัติเป็นเวลา ๒๖ ปี ๗ เดือน ๒๓ วัน

ตลอดรัชสมัย พระองค์มีพระราชอุตสาหะสรรค์สร้างความเจริญรุ่งเรืองและความเป็นปึกแผ่นมั่นคงแก่บ้านเมือง ปกครองไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์โดยธรรม บำรุงเศรษฐกิจการค้า และรักษาแผ่นดินให้สุขสวัสดิ์เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวง

พระราชกิจจานุกิจที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การ**ทำนุบำรุงพระพุทธรูปศาสนาให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นหลักแก่พระสงฆ์และฆราวาส** ด้วยพระราชศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ได้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธรูปศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองด้วยประการต่าง ๆ ตามแบบอย่างพระมหากษัตริย์ในอดีต เช่น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาและปฏิสังขรณ์พระอาราม พระพุทธปฏิมากร ถาวรวัตถุ และเสนาสนะเพื่อเป็นพุทธบูชาและสังฆบูชา ทั้งยังทรงสนับสนุนพระบรมวงศ์ ขุนนาง และคหบดีให้ทำนุบำรุงพระอารามต่าง ๆ จนเป็นที่เลื่องลือว่าโปรดผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระบวรพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยึดมั่นพระรัตนตรัยเป็นสรณะ โปรดการสดับพระธรรมเทศนาและทรงปฏิบัติธรรมอยู่เนื่องนิตย์ พระราชกรณียกิจด้านพระศาสนาจึงไม่ได้เป็นเพียงการสร้างหรือซ่อมแซมถาวรวัตถุเพื่อเฉลิมพระเกียรติยศเท่านั้น หากเกิดจากพระราชศรัทธามุ่งหมายให้พระอารามที่ทรงสถาปนาขึ้นเป็น**พุทธสถานสำหรับพุทธบริษัทได้ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม** เพื่อให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของคำสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จนบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดคือการตัดอาสวกิเลสทั้งปวงให้หมดสิ้นเข้าสู่พระนิพพาน

แม้วาระสุดท้ายแห่งพระชนมชีพ ยังทรงห่วงใยในพุทธจักรตั้งมีพระราชดำริในที่ประชุมพระบรมวงศานุวงศ์และขุนนางถึงการ

อัญเชิญผู้เหมาะสมดำรงวงศ์กษัตริย์สืบต่อไป ปรากฏในจดหมายเหตุเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต ความตอนหนึ่งว่า “...เมื่อเห็นว่าบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูสมบัติราชธรรมาธิราช จะเป็นศาสนูปถัมภกยกยพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์ รักษาแผ่นดินให้สุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประณีตประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมโหฬารราชยาธิปไตยราช สืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเกิด...”

โสมนัสวัฒนาวดี “เอกขัตติยานี สองแผ่นดิน”^๓

สมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดี พระนามเดิม หม่อมเจ้าโสมนัส มีพระประสูติกาล เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๓๗๗ เป็นพระธิดาพระองค์เดียวในพระบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าลักขณานุคุณ (พระองค์เจ้าสังข์) ต้นราชสกุล สังข์ทต พระเจ้าลูกยาเธอในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

เมื่อหม่อมเจ้าโสมนัสมีชันษาเพียง ๖ เดือน พระบิดาประชวรไข้ปวงสิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๓๗๘ พระชันษา ๒๒ พรรษา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมอัยกาธิราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญเสด็จเข้ามาอุปถัมภ์บำรุงเลี้ยงในพระบรมมหาราชวังโดยอยู่ในพระอภิบาลของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิลาส กรมหมื่นอัปสรสุตาเทพ ผู้เป็นพระปิตุจฉา (ป้า)

ต่อมา เมื่อพุทธศักราช ๒๓๘๘ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิลาส กรมหมื่นอัปสรสุตาเทพสิ้นพระชนม์ในขณะที่หม่อมเจ้าโสมนัสมีพระชันษาไม่ถึง ๑๒ พรรษา นำความอาลัยมาสู่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและทำให้ทรงทิวพระเมตตาต่อพระเจ้าหลานเธอพระองค์นี้ยิ่งขึ้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าโสมนัส พระราชนัดดาเป็นผู้รับทรัพย์มรดกทั้งสิ้นของพระบิดาและพระปิตุจฉา ทั้งทรงสถาปนาหม่อมเจ้าโสมนัสขึ้นเป็น**พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัส**

เมื่อพุทธศักราช ๒๓๘๙ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีโสกันต์พระราชทานพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัสอย่างสมพระเกียรติ โอกาสนี้ได้ทรงสร้างพระอารามหลวงเฉลิมพระเกียรติแก่พระราชนัดดาอันเป็นที่รักยิ่งด้วย

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงสถาปนาพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัส ขณะพระชันษา ๑๘ พรรษา ขึ้นเป็นพระอัครมเหสี เฉลิมพระนามว่า **สมเด็จพระนางนาฏโสมนัสวัฒนาวดี บรมอัครราชเทวีหรือสมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดี** สร้างความปลาบปลื้มแก่หมู่พระประยูรญาติ ที่พระนางจะได้มีพระประสูติกาลสมเด็จพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นที่เชื่อสายพระมหากษัตริย์ถึงสองพระองค์ และเป็นงานสานสายใยผูกใจข้าราชบริพารของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเข้าไว้ด้วยกัน

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๕), หน้า ๑๒ - ๑๓.

^๓ อ้างแล้วข้อ ๔ หน้า ๑๗ - ๑๘.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทะนุถนอมเอาพระราชหฤทัยใส่พระอักรมเสี้ยนวาระสุดท้ายแห่งพระชนมชีพเมื่อทรงพระประชวรหนัก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งอองร็องปาว จะพระราชทานบำเหน็จเงินตราถึง ๒ ๓๖ ถ้าหากมีผู้ใดสามารถรักษาให้พระอักรมเสี้ยนเป็นที่รักพ้นจากมรณภัยได้ เมื่อสวรรคต ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระศพอย่างสมพระเกียรติ พร้อมบันทึกจดหมายเหตุอาการพระประชวรและการสวรรคตของสมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษเผยแพร่ออกไปทั้งในและต่างประเทศ

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง **วัดโสมนัสวิหาร** พระราชทานเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความรักที่มีต่อสมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดี พระอักรมเสี้ยนและสร้างพระอารามสำหรับพระองค์เองคู่กัน คือ **วัดมกุฏกษัตริยาราม** เป็นประจักษ์พยานแห่งความรักที่มีต่อสมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดี

ด้วยพระเมตตาของสมเด็จพระบรมอัยกาธิราชและความรักความอาลัยของสมเด็จพระบรมราชสวามี สมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดีจึงเป็นชัตติยานรีที่มีวัดประจำพระองค์ถึงสองแห่งด้วยกัน โดยมีทั้งพระอารามที่สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติและพระอารามที่สร้างขึ้นเพื่ออุทิศพระราชกุศลถวาย โดยเฉพาะ**วัดราชนันทดาราม** นอกจากจะเป็นพระอารามที่แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีต่อพระราชชนดดาแล้วยังเป็นปูชนียสถานที่มีความพิเศษไม่เหมือนที่ใด เนื่องจากเป็นที่ตั้งของ**โลหะปราสาท** พุทธสถานที่อยู่คู่กรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติวัดราชนันทดาราม^๕

ปีมะแม อัฐศก พุทธศักราช ๒๓๘๙ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยายมราช (บุญนาค ต้นสกุลยมนา) อธิบดีกรมพระนครบาล จัดหาสถานที่สร้างพระอาราม โดยเลือกบริเวณสวนผลไม้ริมกำแพงพระนครด้านทิศตะวันออกของพระบรมมหาราชวังใกล้กับวัดเทพธิดาราม มีเนื้อที่ประมาณ ๒๕ ไร่เศษ กว้าง ๕ เส้น ๔ วา ๒ คอก ยาว ๕ เส้น ๒ คอก เจ้าพระยายมราชได้ทำแผนที่ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเป็นที่พอพระราชหฤทัย จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

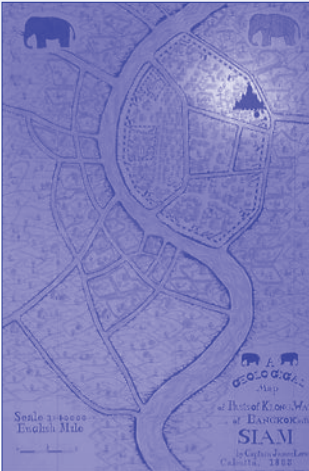
เจ้าพระยายมราช (บุญนาค) กำกับการสร้างพระอุโบสถ พระวิหาร และศาลาการเปรียญ

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ (ทัต) ขณะดำรงตำแหน่งพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษา อธิบดีกรมช่างสิบหมู่และช่างศิลา เป็นแม่กองกำกับการสร้างโลหะปราสาท

เจ้าพระยามหาโยธา (ทอเรีย ต้นสกุล คงเสนี) ขณะดำรงตำแหน่งพระยามหาโยธา กำกับการสร้างกุฏิ เสนาสนะ กำแพงแก้ว เชื้อนรอบวัด ตลอดจนการตัดถนนหลังกำแพงลงสู่หน้า

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้เร่งก่อสร้างพระอุโบสถเป็นอันดับแรก ด้วยมีพระราชประสงค์จะอัญเชิญพระพุทธรูปหล่อด้วยทองแดงที่ขุดพบ ณ อำเภोजันท์

เมืองนครราชสีมา คือ **พระพุทธเสฏฐตมมุนินทร์** (อ่านว่า พระ-พุทธ-ทะ-เสด-ถุด-ตะ-มะ-มุน-นิน แปลว่า พระพุทธองค์ผู้ทรงประเสริฐสูงสุดยิ่งใหญ่เหนือกว่ามุนีใดในโลก) ที่สร้างคู่กับ **พระพุทธรมหาโลกาภินันทปฏิมา** พระประธานวัดเฉลิมพระเกียรติมาประดิษฐาน ฯ พระอารามใหม่ที่สร้างขึ้น

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัส ทรงประกอบพิธีก่อพระฤกษ์พระอุโบสถ โดยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัส เป็นผู้ก่อพระฤกษ์ และเสด็จมาทรงประกอบพิธียกชื่อพระอุโบสถด้วยพระองค์เอง

แผนที่แสดงพื้นที่บริเวณสวนผลไม้ริมกำแพงพระนครด้านทิศตะวันออกของพระบรมมหาราชวัง ใกล้กับป้อมมหากาฬ เมื่อพุทธศักราช ๒๓๗๘ ต่อมาได้เป็นเขตพุทธสีมาแห่งวัดราชนันทดาราม พระอารามสำคัญแห่งหนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์ (แผนที่กรุงรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวของร้อยโท เจมส์ โลว์ (James Low) แห่งราชานาวีอังกฤษ) ที่มาจาก หนังสือราชนันทดารามหาเจษฎานุสรณ์ หน้า ๒๗

สถาปัตยกรรมและโบราณวัตถุสำคัญภายในพระอาราม

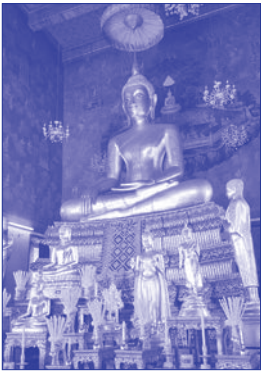
พระอุโบสถ^๕ วัดราชนันทดารามเป็นพุทธศาสนสถานที่มีความงดงามและสะท้อนพระราชนิยมของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการสร้างพระอุโบสถหรือพระวิหารให้มีขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับที่วัดสุทัศนเทพวรารามและวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของพระอุโบสถเป็นอาคารทรงโรงก่อฝาทั้ง ๔ ด้าน ฐานยกพื้น ๒ ชั้น ชั้นแรก ตั้งเสาระเบียงรองรับเชิงชาย หน้าจั่ว และหลังคา มีทางเดินเวียนโดยรอบ เพื่อขยายพื้นที่ระเบียงที่อยู่ด้านหน้าและด้านข้างให้กว้าง กันมิให้ฝนสาดผนังพระอุโบสถ และเพื่อขยายพื้นที่ภายในพระอุโบสถให้กว้างขึ้น

^๕ อ้างแล้วข้อ ๔ หน้า ๒๖ - ๒๗.
^๕ อ้างแล้วข้อ ๔ หน้า ๕๐.

ด้านสกัดทิศเหนือและทิศใต้ มีประตูทางเข้าด้านละ ๒ ประตู
ซุ้มประตูเป็นซุ้มบันแถลงเช่นเดียวกับซุ้มหน้าต่าง ซึ่งมีด้านละ ๗ ช่อง
โดยรอบพระอุโบสถล้อมรอบด้วยแท่นซุ้มสีมา ๘ ซุ้ม
อาคารวางตามทิศเหนือ-ใต้ โดยพระประธานผินพระพักตร์ไป
ทางทิศเหนือ

พระประธาน^๖ ในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยทองแดง
ทั้งองค์ ปางมารวิชัย ประวัติการสร้างกล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ชุดแร่ทองแดงที่อำเภอจันทิก
แขวงเมืองนครราชสีมาได้แร่ลึงเป็นเนื้อทองแดง ส่งลงมา
ยังกรุงเทพฯ เป็นจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระราชประสงค์จะให้ทองแดงนี้เป็นประโยชน์แก่กุลแก้ว
พระพุทธศาสนา ก่อนนำไปใช้ประโยชน์อื่นจึงโปรดให้หล่อพระพุทธรูป
ขนาดใหญ่ ๒ องค์ ณ โรงหล่อหลวงในพระบรมมหาราชวัง
เพื่อประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอารามที่ทรงสร้างใหม่ ๒ วัด
คือ วัดราชนันทาราม และวัดเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนนทบุรี
และโปรดให้หล่อพระพุทธรูปปางอื่น ๆ อีก ๗๔ พระองค์ หล่อสำเร็จ
เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๘๔

พระพุทธรูปที่อัญเชิญมา
ประดิษฐานเป็นพระประธานใน
วัดราชนันทาราม ต่อมาพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทาน
นามว่า **พระพุทธเสถียรธรรมนิรันดร**
แต่เดิมมิได้ลงรักปิดทอง จนถึง
รัชกาลที่ ๕ สมัยพระประสิทธิ์สุตคุณ
(แดง เขมตโต) เจ้าอาวาสรูปที่ ๕ ได้
ลงรักปิดทองยกเศวตฉัตรขาว ๕ ชั้น
ซ่อมฐานชุกชีลงรักปิดทองประดับ
กระจก

พระวิหาร อยู่ทางใต้ของ
พระอุโบสถ เป็นอาคารคอนกรีต
เสริมเหล็ก ลักษณะทรงโรง หลังคา
มุงกระเบื้อง ประดับช่อฟ้า ใบระกา
หน้าบันลงรักปิดทองประดับกระจก
ได้รับการซ่อมแปลงใหม่ในรัชกาล
ที่ ๕ คือ เปลี่ยนเครื่องบน และช่อฟ้า
ใบระกา ลงรักปิดทองประดับกระจก
หน้าบันด้านหลังภายในพระวิหาร
ทำเป็นห้องเวชยันตพิมานไว้กลางสองข้างมีฉัตร ๕ ชั้น ภายใน
เวชยันตพิมานประดิษฐานพระพุทธรูปหล่อทั้ง ๓ ห้อง ส่วนล่าง
ก่อฐานชุกชี ปั้นลวดลายขึ้นใหม่ ประดิษฐานพระประธานปาง
ท้าวสมุทรมุณี เดิมไม่ได้ปิดทองพระพุทธรูป ต่อมาสมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงพระราชศรัทธา
ลงรักปิดทองทั้งองค์พระ และฐานชุกชี พร้อมกับถวายนามว่า

พระพุทธชุตีธรรมนราสพ

ศาลาการเปรียญ อยู่ทางทิศเหนือของพระอุโบสถ เป็น
พระอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคามุงกระเบื้อง ได้รับการบูรณะ
พร้อมกับพระวิหาร คือ เปลี่ยนช่อฟ้า ใบระกา ทำพื้นภายใน รื้อฐาน
พระของเก่าออกแล้วก่อสร้างขึ้นแฉ่งฟ้า ประดับลายปูนปั้นปิดทอง
ประดับกระจก ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป

โลหะปราสาท สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้า
อยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช
๒๓๘๙ เนื่องจากทรงมีพระราชศรัทธาที่จะทำนุบำรุงพระพุทธ
ศาสนาในประเทศให้เจริญรุ่งเรืองและทรงสนพระราชหฤทัยใน
ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาทรงทราบว่าในสมัยโบราณ
ได้มีการสร้างโลหะปราสาทมาแล้ว ๒ ครั้ง คือ

โลหะปราสาทครั้งที่ ๑ นางวิสาขา อัครมเหสีของพระเจ้าสุทโธทนะ
แห่งเมืองสาวัตถี สร้างในสมัยพุทธกาล มีลักษณะเป็นปราสาท ๒ ชั้น
๑,๐๐๐ ห้อง ยอดปราสาททำด้วยทองคำ มีชื่อว่า **มิกคารมาตุ
ปราสาท**

โลหะปราสาทครั้งที่ ๒ พระเจ้าทูลุทฐคามณี กษัตริย์แห่งกรุง
อนูราธปุระลังกา ทรงสร้างประมาณปีพุทธศักราช ๓๘๒ ตาม
คำทำนายในแผ่นพระสุพรรณบัฏของพระมหินทรเถระที่ทรงได้พบ
โปรดให้สร้างตามแบบทิพยวิมานที่ได้ทอดพระเนตร กว้างและสูง
แต่ละด้าน ๑๐๐ ศอก มี ๙ ชั้น ๑,๐๐๐ ห้อง หลังคามุงด้วยแผ่น
ทองแดง ผนังเป็นไม้ประดับหินมีค่าและงาช้าง พระภิกษุสงฆ์อาศัย
อยู่แต่ละชั้นตามความรู้คือ ผู้มีสมณศักดิ์สูงก็อยู่ ณ ชั้นบน จากนั้น
ก็ลดตามลำดับรองลงมา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์จะสร้าง
ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้จักและเพื่อเป็นเกียรติแก่พระนครสืบไป
จึงโปรดให้สร้าง**โลหะปราสาท** ขึ้นที่วัดราชนันทารามแทนการสร้าง
พระเจดีย์ **โลหะปราสาทของไทยนับเป็นองค์ที่ ๓ ของโลก** แต่มี
ลักษณะทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเป็นแบบไทย
โดยเฉพาะ เป็นปราสาท ๓ ชั้น มียอดทั้งหมด ๓๗ ยอด หมายถึง
พระโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ กลางปราสาทเป็นช่องกลวง
จากรากฐานตลอดยอด มีชู้งต้นใหญ่สูงถึงยอดปราสาทปักไว้ ๑ ต้น
เจาะลำต้นตอกไม้เป็นชั้นบันไดวน สำหรับขึ้น ๖๗ ชั้น สร้างสำเร็จ
เพียงเป็นปราสาทโคลน ยังไม่ได้ถือปูนก็สิ้นรัชกาล

ในรัชกาลที่ ๔ ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการบูรณปฏิสังขรณ์
โลหะปราสาทแต่อย่างใด รัชกาลที่ ๕ พระประสิทธิ์สุตคุณ (แดง
เขมตโต) เจ้าอาวาสได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
บูรณปฏิสังขรณ์หลายครั้ง โดยบูรณะตั้งแต่ชั้นบนลงมา การบูรณะ
โลหะปราสาทครั้งใหญ่ดำเนินการในสมัยพระราชบัญญัติศาสนา
(สุข ปณณารัส) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสร่วมกับส่วนราชการที่
เกี่ยวข้องโดยได้พยายามรักษาแบบแผนดั้งเดิมของโลหะปราสาท
สมัยที่รัชกาลที่ ๓ ไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

^๖ หนังสือพระอารามหลวง เล่ม ๑. กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, พ.ศ. ๒๕๕๑, หน้า ๕๔ - ๕๖.

ศาลาอเนกประสงค์ ตั้งอยู่ด้านหลังศาลาการเปรียญ ของเดิมสร้างด้วยไม้ ภายหลังได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ให้เป็นอาคารก่ออิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีลักษณะคล้ายอาคารสองหลังเชื่อมต่อกันแบบเรือนแฝด แต่ไม่มีผนังกั้นกลาง โครงสร้างเป็นแบบจันทัน หลังคา ๒ ตอน แบบไทย ประกอบด้วยหน้าบันและเครื่องล้ายอง มีช่อฟ้าใบระกา ทางหงส์ และมีการทำเป็นหลังคาปีกนกโดยรอบ หน้าบันประดับปูนปั้นเป็นลวดลายดอกพุดตานทาสีทองบนพื้นสีแดง มุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาหางมน

ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เป็นศาลารายหนึ่ง ใน ๒ หลังที่ตั้งอยู่บนกำแพงด้านหน้าวัดด้านทิศตะวันออกเป็นศาลาโถง ๒ ชั้น ชั้นบนเป็นชานระเบียงเดินได้โดยรอบ ชั้นล่างเป็นช่องวงโค้ง เสาศาลาเป็นเสาสี่เหลี่ยมปลายสอบ มุมเสาหลบเหลี่ยมทำเป็นคิ้วบัว บันไดทางขึ้นอยู่ทางด้านสกัดทั้ง ๒ ด้าน หลังคาเป็นหลังค้ำจมีชายคาปีกนกยื่นออกมา ลักษณะหลังคาเป็นแบบไทยประเพณี ตกแต่งด้วยช่อฟ้าใบระกา ทางหงส์ มุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาหางมน หน้าบันประดับลวดลายปูนปั้นเป็นลายดอกไม้ทาสีทองบนพื้นสีแดง ปัจจุบันเป็นสถานที่ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโลหะปราสาทแก่นักท่องเที่ยว

หอไตร อยู่ตรงข้ามหอรระฆังไปทางทิศใต้ เป็นอาคารทรงไทย ๒ ชั้น ชั้นล่างยกสูงจากพื้น แล้วก่อปิดล้อมเป็นห้องและทำเป็นช่องเปิดหน้าต่าง-ประตู เพื่อใช้ห้องชั้นล่างเป็นที่เก็บของหรือแปลงเป็นกุฏิสำหรับให้พระภิกษุหรือสามเณรที่เฝ้าหอไตรพักอาศัย หน้าบันปั้นลายปิดทองประดับกระจก

หอรระฆัง อยู่ทางทิศตะวันออก เป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ๒ ชั้น ก่ออิฐถือปูน ฐานล่างก่อเป็นห้อง เจาะช่องหน้าต่างโค้ง ชั้น ๒ มีระเบียงทางเดินก่อเป็นพนักกันโดยรอบ กรด้วยกระเบื้องเคลือบอย่างจีนเครื่องบนใช้วิธีก่อเหลี่ยมเป็นรูปทรงลักษณะศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ ๓ ที่ผสมผสานระหว่างศิลปะตะวันตกและศิลปะจีน

มณฑลพระพุทธรบาท เป็นสถานที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรบาทจำลอง ซึ่งแต่เดิมอยู่ที่พระวิหาร แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้สร้างและสร้างขึ้นเมื่อใด

ในทางพระพุทธศาสนา รอยพระพุทธรบาทเป็นบริโลกเจดีย์ ซึ่งเป็นเจดีย์ประเภทหนึ่งใน ๕ ประเภทของพุทธเจดีย์ อันได้แก่ ธาตุเจดีย์ บริโลกเจดีย์ ธรรมเจดีย์ และอุเทสิกะเจดีย์

เขาพระฉาย สร้างบนเขามอ อยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ริมคลองวัดราชนิตาราม เป็นรูปปูนปั้นนูนสูงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระอิริยาบถเสด็จออกบิณฑบาตและขนานข้างด้วยพระสาวก ๔ องค์ เป็นโบราณสถานที่ถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของวัดราชนิตาราม

เขตสังฆาวาส อยู่นอกกำแพงแก้วด้านทิศตะวันตก เป็นหมู่กุฏิซึ่งแบ่งออกเป็น ๖ คณะ ก่อสร้างเป็นกุฏิทรงปั้นหยาชั้นเดียวบ้าง ๒ ชั้นบ้าง เรียงรายจากทิศเหนือไปทิศใต้ ในแต่ละคณะมีบ่อน้ำทิศใต้ของเขตสังฆาวาสเป็นที่ตั้งของหอไตร หอรระฆัง และเขาพระฉาย ส่วนด้านทิศเหนือเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม

หนึ่งในห้าโลหะปราสาท^๗

ความพิเศษอย่างหนึ่งของวัดราชนิตารามคือเป็นที่ประดิษฐานโลหะปราสาทแห่งที่สามของโลก แห่งแรกสร้างขึ้น ณ ประเทศอินเดีย แห่งที่สองสร้างขึ้นในประเทศศรีลังกา และแห่งที่สามสร้างขึ้น ณ สยามประเทศ ปัจจุบันโลหะปราสาท วัดราชนิตารามเป็นโลหะปราสาทที่เหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในโลก เนื่องจากโลหะปราสาทสองแห่งแรกได้เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา

โลหะปราสาทเป็นที่รู้จักแพร่หลายในอาณาจักรสยามมาช้านาน ดังปรากฏหลักฐานจากจารึกเรื่องมหาวงศ์สมัยสุโขทัยและหลักฐานฝ่ายเหนืออย่างชินกาลมาลีที่พระรัตนปัญญา รัตนเมือพุทธศักราช ๒๐๗๑ กล่าวถึงตำนานการสร้างโลหะปราสาท ณ ลังกาประเทศ ล่วงถึงสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แปลวรรณกรรมบาลีเรื่องมหาวงศ์ พงศาวดารลังกา ในพุทธศักราช ๒๓๓๙ ตำนานโลหะปราสาทจึงยังเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

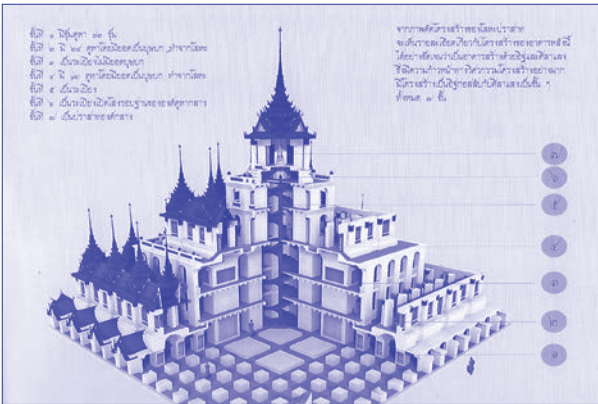
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชศรัทธาอย่างแรงกล้าในพระพุทธศาสนาในคราวที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

^๗ อ่างแล้วข้อ ๔ หน้า ๓๑ - ๓๓.

สถาปนาวัดราชันต์ดารามขึ้น เมื่อพุทธศักราช ๒๓๘๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ช่างออกแบบก่อสร้างโลหะปราสาทตามลักษณะของโลหะปราสาทแห่งที่สอง ซึ่งได้พรรณนาไว้ใน “โลหะปราสาทมหปริชเฉทที่ ๒๗” แห่งคัมภีร์มหาวงศ์พงศาวดารลังกา ยิ่งไปกว่านั้นเล่าขานกันว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ช่างเดินทางไปดูแบบฐานโลหะปราสาทถึงกรุงอนุราชปุระ ประเทศศรีลังกา โดยดัดแปลงให้มีลักษณะทางพุทธศิลป์และสถาปัตยกรรมแบบไทย

สันนิษฐานว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งหวังให้โลหะปราสาทเป็นสถาปัตยกรรมที่งดงามแห่งยุคสมัย ด้วยการก่อสร้างตามแบบอย่างศิลปกรรมไทย แตกต่างจากศิลปกรรม “นอกแบบ” (ไทยผสมจีน) ซึ่งเป็นพระราชนิยม เพื่อให้เป็นมรดกสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ศูนย์กลางพระพุทธศาสนาแห่งหนึ่งของโลก และน่าจะมีพระราชประสงค์ให้พสกนิกรได้รู้จักพุทธสถานที่เกิดขึ้นด้วยแรงศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในอดีต รวมทั้งแฝงคติธรรมสอดแทรกหลักธรรมคำสอนทางพระบวรพุทธศาสนาไว้อย่างแยบคาย

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าการก่อสร้างโลหะปราสาทดำเนินมาจนถึงพุทธศักราช ๒๓๙๔ งานลุล่วงไปเพียงโครงก่ออิฐสลับศิลาแลง และยังมีไม้ตั้งปูนเป็นส่วนใหญ่ ก็สิ้นรัชกาลเสียก่อน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโลหะปราสาท วัดราชันต์ดาราม เป็นประธานของพระอารามแทนคติการสร้างพระมหาเจดีย์ โดยกำหนดให้ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของวัด เป็นอาคารหลักที่สูงที่สุด มีแผนผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสเช่นเดียวกับโลหะปราสาท ณ กรุงอนุราชปุระ ประเทศศรีลังกา กว้างด้านละ ๒๓ วา เป็นอาคาร ๗ ชั้น ลดหลั่นกัน

การขึ้นสู่โลหะปราสาทแต่ละชั้น จะมีบันไดวนตั้งอยู่ใจกลางของอาคาร โดยตั้งท่อนชุงขนาดใหญ่ยึดเป็นแม่บันได อาคารชั้นล่าง ชั้นที่ ๓ และชั้นที่ ๕ จะเป็นคูหาและระเบียงรอบ ในชั้นที่ ๒ และชั้นที่ ๔ และชั้นที่ ๖ ทำเป็นคูหาจตุรมุขมียอดเป็นบุษบกชั้นละ ๑๒ ยอด และชั้นที่ ๗ เป็นยอดปราสาทจตุรมุขสำหรับประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ รวมเป็น ๓๗ ยอด มีความหมายถึงโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ อันเป็นหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหนทางสู่พระนิพพาน

โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ เป็นหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยให้บรรลุนิพพาน ประกอบด้วย ปฏิบัติ ๗ หมวดธรรมะ คือ **สติปัฏฐาน ๔** (กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน ธรรมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน) **สัมมปธาน ๔** (สังวรปธาน ปหานปธาน ภาวนาปธาน ออนุรักษนาปธาน) **อิทธิบาท ๔** (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) **อินทรีย์ ๕** (สันอินทรีย์ วิริยอินทรีย์ สตินทรีย์ สมาธิอินทรีย์ ปัญญาอินทรีย์) **พละ ๕** (ศรัทธาพละ วิริยพละ สติพละ สมาธิพละ ปัญญาพละ) **โพชฌงค์ ๗** (สติสัมโพชฌงค์ อิมมวियสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปิติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมาธิสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์) **และมรรค ๘** (สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ)

ลำดับเจ้าอาวาสวัดราชันต์ดาราม^๘

๑. พระเทพมุนี (ทอง)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๑
๒. พระนิกรมมุนี (โทะ)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๒
๓. พระนิกรมมุนี (จันทร์)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๓
๔. พระครูสารธรรมาจารย์ (ถึก)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๔
๕. พระประสิทธิ์สุตคุณ (แดง เขมทดโต)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๕
๖. พระประสิทธิ์สุตคุณ (ทิม วุฑโฒ)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๖
๗. พระญาณปริยัติ (พริ้ง พรหมโชติ)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๗
๘. พระครูพิทักษ์บริหารกิจ (ผัน)	รักษาการเจ้าอาวาส
๙. พระราชปัญญาโสภณ (สุข ปถญารสี)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๘
๑๐. พระราชปัญญารังษี (เอี่ยม ธมมการ มหาเถร)	เจ้าอาวาสรูปที่ ๙

เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระเทพวิสุทธิเวที (วัฒน์ เขมิโก) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันตั้งแต่เมื่อครั้งยังมีสมณศักดิ์เป็นพระราชเมธี เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๔ นับเป็นพระภิกษุทรงสมณศักดิ์ซึ่งถือความสมณะเป็นที่ตั้ง อีกทั้งยังเอาใจใส่บำรุงดูแลรักษาวัดราชันต์ดารามให้เปี่ยมด้วยความงดงามสมบูรณ์ดังปรากฏในปัจจุบัน ด้วยความตั้งใจจะให้เป็นปูชนียสถานที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างพร้อมมูล

^๘ อ้างแล้วข้อ ๔ หน้า ๑๒๐ - ๑๒๕.

ตำแหน่งงานทางด้านศาสนศึกษา

พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม สำนักศาสนศึกษา วัดโฆวราศ อําเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. ๒๕๑๐	เป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวง
พ.ศ. ๒๕๑๔ - ปัจจุบัน	เป็นกรรมการตรวจข้อสอบบาลีสนามหลวง วัดสามพระยา
พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๔๓	นำปัญหาบาลีสนามหลวงไปเปิดสอบใน ส่วนภูมิภาค ในเขตภาค ๓ และภาค ๑๔ วัดเทพธิดาราม
พ.ศ. ๒๕๒๖	เป็นคณะกรรมการควบคุมดูแลความ ประพฤติของพระภิกษุสามเณรและ ศิษย์วัด
พ.ศ. ๒๕๓๓ - ปัจจุบัน	เป็นกรรมการคุมสอบเปรียญธรรม ประโยค ๗ - ๙ วัดสามพระยา
พ.ศ. ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน	เป็นกรรมการคุมสอบเปรียญธรรม ประโยค ๔ วัดเทพธิดาราม

ตำแหน่งงานปกครองคณะสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๒๖	เป็นเจ้าของคณะ ๒ วัดราชนัดดาราม เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชนัดดาราม
พ.ศ. ๒๕๒๗	เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พ.ศ. ๒๕๔๔	เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส วัดราชนัดดาราม ได้รับพระบัญชา แต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดราชนัดดาราม

ลำดับสมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๓๓	ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระศรีธวัชเมธี
พ.ศ. ๒๕๔๕	ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่พระราชเมธี
พ.ศ. ๒๕๕๔	ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นเทพ ที่พระเทพวิสุทธิ เวที

บรรณานุกรม ภาพหน้าปกและภาพประกอบ

- ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๓๒ หน้า ๒๙๒ วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๕๘
- หนังสือราชนัดตามหาเจษฎานุสรณ์. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), พ.ศ. ๒๕๕๕
- หนังสือพระอารามหลวง เล่ม ๑. กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, พ.ศ. ๒๕๕๑
- หนังสือถิ่นพระราชทาน วัดราชนัดดารามวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ประจำปี ๒๕๖๓ ของกลุ่มบริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
- เฟซบุ๊ก วัดราชนัดดาราม (ออนไลน์.) ค้นเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๖
facebook.com/watratthanadda.

โรงเรียนวัดราชนัดดา

โรงเรียนวัดราชนัดดา ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพระอาราม เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๗๖ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ๑ ถึงประถมศึกษาปีที่ ๖ แต่เดิมชื่อว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลตีกดิน ๑ (วัดราชนัดดา) โดยความริเริ่มของ ขุนเลขาสารสุภดี นายอำเภอ พระนครสมัยนั้น ซึ่งมีความคิดจะตั้งโรงเรียนเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้ ประกอบกับได้รับเมตตาจากพระญาณปริยัติ (พริ้ง พรหมโชติ) เจ้าอาวาสในสมัยนั้น ยกกุฏิให้ใช้เป็นพื้นที่ของโรงเรียน ๑ คณะ กระทั่งได้อินย้ายมาอยู่ในความดูแลของเทศบาลนครกรุงเทพโรงเรียนเทศบาล ๒๓ (วัดราชนัดดา) นับเป็นสถานที่ศึกษาในเขตวัดแห่งหนึ่งซึ่งเป็นแบบอย่างของการเกื้อกูลกันระหว่างวัดกับการศึกษาตามคติที่มีมาช้านานคู่กับสังคมไทย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาวัดราชนัดดารามขึ้น ไม่เพียงพอลงพระเกียรติพระเจ้าหลานเธออันเป็นที่รักหากแต่ทรงมุ่งหมายให้พระอารามแห่งนี้เป็นตั้งปรากฏการสำคัญในการธำรงรักษาพระศาสนา ท่ามกลางสภาวะบ้านเมืองที่ต้องเผชิญกับความท้าทายทางความคิด คัดจากการเข้ามาของคณะมิชชันนารีชาวตะวันตก พร้อมกับความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ที่ได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือศรัทธาในพระพุทธศาสนา หนทางที่จะรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่กรุงรัตนโกสินทร์ได้นั้นคือการสนับสนุนส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนมีธรรมสถานสำหรับศึกษาและปฏิบัติธรรม เพื่อให้รู้และเข้าใจ ถึงแก่นแท้ของหลักคำสอนแห่งสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนเชื่อถือศรัทธาเช่นเดียวกับการพิสูจน์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ของชาวตะวันตก เพื่อจรโลงรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่กรุงรัตนโกสินทร์สืบไป

การยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ**

ข้อเท็จจริง

กรม ก. ได้ทำสัญญาจ้างบริษัท ข. ดำเนินโครงการฟื้นฟูลำห้วย ค. และกรม ก. ได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัย ง. เป็นที่ปรึกษาควบคุมงานโครงการดังกล่าว ต่อมาในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ บริษัท ข. ไม่สามารถดำเนินงานได้เนื่องจากอยู่ในช่วงประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (COVID-19) และวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ เป็นช่วงที่บริษัท ข. ได้รับการขยายระยะเวลาดำเนินงานตามสัญญาออกไป ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวที่บริษัท ข. ไม่สามารถดำเนินงานได้นั้น มหาวิทยาลัย ง. แจ้งว่าที่ปรึกษาโครงการยังคงปฏิบัติงาน ณ พื้นที่หน้างานตามปกติ รวมถึงมีการดำเนินการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การเข้าพื้นที่ไปควบคุมที่หน้างานด้วย จึงยังมีค่าใช้จ่ายที่ที่ปรึกษาควบคุมงานยังไม่ได้รับเพิ่มเติมอีก

ข้อหาหรือ

กรม ก. เห็นว่าค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้มหาวิทยาลัย ง. ไปแล้วนั้น มีความครบถ้วนกับการดำเนินงานตามสัญญาของที่ปรึกษาควบคุมงานแล้ว แต่มหาวิทยาลัย ง. เห็นว่ายังไม่ครบถ้วนในกรณีนี้เข้าข่ายที่จะต้องเป็นการพิจารณาโดยสำนักงานการยุติการดำเนินคดีแพ่งและอนุญาโตตุลาการ หรือไม่^๑

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

กรณีที่กรม ก. เห็นว่าค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปแล้วนั้นมีความครบถ้วนกับการดำเนินงานตามสัญญาของที่ปรึกษาควบคุมงาน แต่มหาวิทยาลัย ง. ซึ่งเป็นที่ปรึกษาควบคุมงานเห็นว่ายังไม่ครบถ้วนนั้น หากทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้และมหาวิทยาลัย ง. ประสงค์จะใช้สิทธิเรียกร้องค่าจ้างเพิ่มเติมดังกล่าวจากกรม ก. ย่อมเป็นกรณีมีข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ ซึ่งคู่กรณีต้องดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการ

ที่กำหนดไว้ในหมวด ๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ และการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑

หมายเหตุ

๑. ในการยุติข้อพิพาทระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจนั้น เดิมมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๙^๒ เห็นชอบแนวทางการดำเนินคดีอาญาคดีแพ่ง และคดีปกครอง โดยตามข้อ ๖.๑ ของแนวทางดังกล่าวกำหนดว่า

“ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติว่ากรณีเกิดข้อพิพาทในระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ เมื่อมีพยานหลักฐานชัดเจนว่าฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นต้องรับผิดชอบและไม่ตั้งใจโต้แย้งในเรื่องจำนวนค่าเสียหาย ให้ฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหายดำเนินการชำระค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายที่ได้รับความเสียหายให้เรียบร้อยโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดคดีความระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจด้วยตนเอง” และตามข้อ ๖.๒ ของแนวทางการดำเนินคดีดังกล่าวกำหนดว่า

“กรณีส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจเกิดข้อพิพาทระหว่างกัน มิให้ฟ้องคดีต่อศาล ให้ส่งเรื่องที่มีข้อพิพาทเรียกร้องไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดภายในอายุความเพื่อพิจารณาเสนอคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง^๓

ให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาและมีความเห็นเสนอคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาตัดสินชี้ขาดแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

* อัยการพิเศษฝ่ายสัญญาและหรือ ๒ สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ สำนักงานอัยการสูงสุด

** ส่วนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ เลขรับที่ ท.๘๒/๒๕๖๖

๑ กรม ก. ได้ขอหารือหลายประเด็น แต่บทความนี้ขอนำเสนอปัญหาจากข้อหาหรือเพียงประเด็นเดียว

๒ แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๑๘๔ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙

๓ คณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นกรรมการ โดยมีอัยการสูงสุดเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีอัยการฝ่ายคดีอัยการสูงสุด และอัยการพิเศษฝ่ายการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาชี้ขาดการดำเนินคดีปกครอง และคดีแพ่งทั้งปวง เช่น คดีภาษีอากร คดีล้มละลาย และคดีอนุญาโตตุลาการ เป็นต้น รวมทั้งพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทเรียกร้องระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจที่มีข้อพิพาทระหว่างกัน นอกจากนี้ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการใด ๆ ตามความจำเป็นที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้สำนักงานอัยการสูงสุดส่งคำตัดสินชี้ขาดและมติคณะรัฐมนตรีแจ้งให้คู่กรณีทราบ และถือปฏิบัติ หากส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจใดเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตาม คำตัดสินชี้ขาดดังกล่าวข้างต้น ให้นำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร”

๒. ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔^๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี^๕ โดยระเบียบดังกล่าวได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี^๖ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนพิจารณาความเห็นแย้งกรณีอัยการสูงสุดเห็นว่าควรยุติการดำเนินคดีของหน่วยงานของรัฐ

๓. หมวด ๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินการเมื่อมีข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยกำหนดให้คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องแจ้งข้อเรียกร้องหรือข้อโต้แย้งสิทธิไปยังคู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้อง โดยระบุให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและข้อเรียกร้อง หากคู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องเห็นว่ามีความเสียหายที่ต้องรับผิดชอบและไม่ติดใจโต้แย้งในเรื่องจำนวน ค่าเสียหาย ให้คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องดำเนินการตามข้อเรียกร้องหรือชำระค่าเสียหายให้แก่คู่กรณี ฝ่ายที่เรียกร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว (ระเบียบฯ ข้อ ๑๑) ส่วนในกรณีที่ข้อพิพาทดังกล่าวไม่อาจยุติได้ภายในเวลาอันสมควรเนื่องจากคู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องปฏิเสธหรือไม่ยอมชำระหนี้ ให้คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องเสนอข้อพิพาทไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดภายในอายุความหรือกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป (ระเบียบฯ ข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง)

ในการพิจารณาระงับข้อพิพาท ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวกำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเปิดโอกาสให้คู่กรณีรับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ รวมทั้งชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบข้ออ้างหรือข้อเถียงของตนตามควรแก่กรณี (ระเบียบฯ ข้อ ๑๔) ทั้งนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดมีอำนาจที่จะไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีได้ตกลงกัน หรือประนีประนอมยอมความกันในข้อพิพาท (ระเบียบฯ ข้อ ๑๕)

เมื่ออัยการสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบตามข้อเรียกร้องในข้อพิพาทเรื่องใดแล้ว ในกรณีที่คู่กรณีทุกฝ่ายเห็นพ้องกับคำวินิจฉัยของอัยการสูงสุด ให้คำวินิจฉัยนั้นเป็นอันยุติและผูกพันคู่กรณี และให้คู่กรณีถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดดังกล่าวต่อไป ในกรณีที่ไม่ปรากฏว่าคู่กรณีทุกฝ่ายเห็นพ้องกับคำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้แสดงเหตุผลโต้แย้งคำวินิจฉัยของอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอข้อพิพาทดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี เพื่อพิจารณาชี้ขาดต่อไป (ระเบียบฯ ข้อ ๑๖) เมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อพิพาทของคู่กรณีและมีคำวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้คำวินิจฉัยชี้ขาดเป็นที่สุด และเมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดได้แจ้งคำวินิจฉัยชี้ขาดให้คู่กรณีทราบแล้ว หากปรากฏว่าคู่กรณีฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการฯ ภายในเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยชี้ขาด ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งมีหนังสือแจ้งให้สำนักงานอัยการสูงสุดทราบ เมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดมีหนังสือแจ้งเตือนคู่กรณีฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าว หากคู่กรณีฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตาม ให้สำนักงานอัยการสูงสุดมีหนังสือเสนอให้ประธานกรรมการฯ มีหนังสือถึงรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือผู้มีอำนาจกำกับหรือควบคุมดูแล หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นเพื่อแจ้งให้คู่กรณีฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าว และหากยังคงเพิกเฉยอยู่อีกให้ประธานกรรมการฯ เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป (ระเบียบฯ ข้อ ๑๗)

^๔ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๑๑ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ ...

(๘) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

^๕ ระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

^๖ คณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี และอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีอัยการ สำนักงานการยุติการดำเนินคดีแพ่งและอนุญาโตตุลาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และรองอธิบดีอัยการ สำนักงานการยุติการดำเนินคดีแพ่งและอนุญาโตตุลาการที่อัยการสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ กรณีคดีใกล้ขาดอายุความนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๑ เห็นชอบแนวทางการดำเนินคดีของส่วนราชการ ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ^๗ โดยตามข้อ ๑.๒ ของแนวทางดังกล่าวกำหนดว่าการดำเนินการเกี่ยวกับข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ กรณีคดีใกล้ขาดอายุความ ให้หน่วยงานของรัฐใช้ความระมัดระวังในการดำเนินคดีเพื่อมิให้ขาดอายุความหรือพ้นกำหนดเวลาฟ้องคดี และในกรณีที่ต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ หากคดีใกล้ขาดอายุความหรือพ้นกำหนดเวลาฟ้องคดี และยังไม่สามารถส่งข้อพิพาทไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดได้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการรับสภาพหนี้เพื่อมิให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบแนวทางในการดำเนินคดีดังกล่าวอีกครั้ง^๘

๕. มีประเด็นพิจารณาว่า กรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ หากหน่วยงานของรัฐฝ่ายที่เรียกร้องได้ยื่นฟ้องคดีโดยไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑ จะมีผลเป็นประการใด กรณีดังกล่าวศาลปกครองสูงสุดได้เคยวินิจฉัยไว้ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คร.๙๐/๒๕๖๓ โดยมีสาระสำคัญว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีสถานะเป็นกฎที่มีผลผูกพัน

หน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒^๙ เมื่อคดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว^{๑๐} โดยผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีเป็นหน่วยงานของรัฐได้มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดเก็บหรือรับชำระภาษีโรงเรือนที่ดินและภาษีป้ายของห้างหุ้นส่วน ก. อันเป็นข้อพิพาทตามข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องแจ้งข้อเรียกร้องไปยังผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้อง โดยระบุให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและข้อเรียกร้อง และหากผู้ถูกฟ้องคดีปฏิเสธหรือไม่ยอมชำระหนี้ ผู้ฟ้องคดีต้องเสนอข้อพิพาทไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดภายในอายุความหรือกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไปตามข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว อันเป็นขั้นตอนและวิธีการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีกฎหมายกำหนดไว้ในกรณีการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะ เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดียังไม่ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อนฟ้องคดี ศาลปกครองจึงไม่อาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒^{๑๑}

^๗ แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๒๒๑ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

^๘ แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๓๑๒ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

^๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ ...

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

^{๑๐} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้ ...

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

^{๑๑} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๒ ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้น ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้อีกเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว และได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้น หรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควร หรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด

เข้าใจ...ฎีกาเดิน

คดีที่ศาลเห็นสมควรรอกการลงโทษให้แก่จำเลย ไม่จำเป็นต้องเพิ่มโทษตามคำขอของโจทก์ก่อนรอกการลงโทษ

รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์*
มนต์ชัย ชนินทรสิลา**
พรพรขร พุมมา***

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๑๒/๒๕๖๔ ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ จำคุก ๖ เดือน และปรับ ๓๐,๐๐๐ บาท เพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ เป็นจำคุก ๘ เดือน และปรับ ๔๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๔ เดือน และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท ๑ ศาลอุทธรณ์ ภาค ๓ พิพากษาแก้เป็นว่า ไม่ลงโทษปรับ ๑ ศาลฎีกาเห็นสมควรรอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย แม้จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก แต่คดีที่โจทก์อ้างเป็นเหตุขอให้เพิ่มโทษจำเลยนั้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาแก้เป็นให้ลงโทษจำคุกจำเลย ๔ เดือน ๑๕ วัน ซึ่งเป็นกรณีที่จำเลยต้องโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือนต้องตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคแรก (๒) ศาลฎีกาเห็นสมควรรอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย เมื่อรอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย จึงไม่อาจเพิ่มโทษตามคำขอของโจทก์ได้

(เมธี ประจกการ - เรวัตร สกุลคล้อย - เซต กวีปริบูรณ์)

ข้อสังเกต ตามคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้น ศาลล่างทั้งสองพิพากษาเพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ แล้วลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ โดยไม่รอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย แต่ศาลฎีกาเห็นสมควรรอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย จึงพิพากษาแก้เป็นว่า ให้ลงโทษจำคุก ๖ เดือน และปรับ ๓๐,๐๐๐ บาท ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๓ เดือน และปรับ ๑๕,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ ๒ ปี นับแต่วันอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้จำเลยฟัง และคุ้มครองประพฤติดของจำเลยไว้ ๑ จึงเท่ากับศาลฎีกาวางหลักว่า หากศาลจะพิพากษารอกการลงโทษจำคุกและปรับให้แก่จำเลย ก็ไม่จำเป็นต้องเพิ่มโทษจำคุกและปรับจำเลยก่อนที่จะรอกการลงโทษ

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง” และมาตรา ๙๓ ก็บัญญัติถ้อยคำ “... หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ...” ไว้เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๕๘ ที่บัญญัติว่า “เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอกการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลังหรือบวกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังแล้วแต่กรณี” ดังนี้ จะเห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายทั้งในเรื่องการเพิ่มโทษและบวกโทษได้ว่า ถ้อยคำ “หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก” ในการเพิ่มโทษ และ “ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น” ในการบวกโทษนั้น ศาลจะต้องพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยจริง จึงจะเพิ่มโทษหรือบวกโทษจำเลยได้ แล้วแต่กรณี แต่หากศาลจะใช้ดุลพินิจพิพากษารอกการลงโทษจำคุกและปรับให้แก่จำเลย ก็ไม่จำเป็นต้องเพิ่มโทษจำคุกและปรับจำเลยก่อนที่จะรอกการลงโทษแก่จำเลย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติมีนักกฎหมายจำนวนมากที่มีความเห็นแย้งกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๑๒/๒๕๖๔ โดยให้เหตุผลว่าบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ เป็นบทบังคับให้ศาลต้องเพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสาม ไม่อาจใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่นได้ เมื่อมีเหตุสมควรรอกการลงโทษก็ให้กำหนดโทษและเพิ่มโทษไปตามฟ้องก่อน เสร็จแล้วจึงค่อยพิจารณาเรื่องรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ต่อไป ดังนั้น ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเรื่องนี้จึงน่าจะได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาอีกครั้งหนึ่งต่อไป

* ประธานแผนกคดีเลือกตั้งในศาลอุทธรณ์ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์
** รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติดิชอบกลาง ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
*** นิติกร ศาลอุทธรณ์.

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

รวินท์ ชัยภักดิ์ธวัช*

ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) พ.ศ. ๒๕๔๔ วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

คำถาม

พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลอาญาว่า จำเลยชิงทรัพย์สร้อยคอทองคำหนัก ๒ บาท ราคา ๒๐,๐๐๐ บาท ของนางสาวใจทิพย์ผู้เสียหาย โดยชกห้องและโบหน้ำผู้เสียหายหลายครั้งจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย ขอให้ศาลลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ และขอให้สั่งจำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินสร้อยคอทองคำเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้เสียหาย ก่อนเริ่มสืบพยานโจทก์ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาดังกล่าวข้างต้นว่า ผู้เสียหายถูกจำเลยชกได้รับบาดเจ็บฟกช้ำที่ท้องและริมฝีปากแตก ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท และค่าเสียหายที่ต้องเจ็บปวดทุกข์ทรมานเป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท รวมเป็นค่าเสียหาย ๕,๐๐๐ บาท ขอให้บังคับจำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินสร้อยคอทองคำเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท และขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท แก่ผู้เสียหาย ให้วินิจฉัยว่า ถ้าท่านเป็นศาลจะรับคำร้องของผู้เสียหายไว้พิจารณาหรือไม่ (สอบวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔)

ธงคำตอบ

คดีนี้เป็นคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และนางสาวใจทิพย์ซึ่งเป็นผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ร่างกายและได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย เมื่อผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาก่อนเริ่มสืบพยาน และคำร้องของผู้เสียหายได้แสดงรายละเอียด

ตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหาย และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้องเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ร่างกาย ศาลจึงต้องสั่งรับคำร้องของผู้เสียหายในส่วนที่ขอให้บังคับจำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

สำหรับคำร้องในส่วนที่ขอให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินสร้อยคอทองคำเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท นั้น พนักงานอัยการได้มีคำขอเรียกให้แทนผู้เสียหายแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ ผู้เสียหายจึงยื่นคำร้องเพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้ ตามมาตรา ๔๔/๑ วรรคท้าย ศาลจึงต้องสั่งไม่รับคำร้องของผู้เสียหายในส่วนนี้

หมายเหตุ

๑. หลักกฎหมายตามมาตรา ๔๓

มาตรา ๔๓ บัญญัติว่า “คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ฉ้อโกงยกยอกหรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย”

บทบัญญัติมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อยู่ใน “หมวด ๒ การฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา” ซึ่งคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา หมายความว่า ความถึง คดีแพ่งที่มีมูลมาจากการกระทำความผิดอาญา เช่น นาย ก. ยกยอกทรัพย์นาย ข. หรือลักทรัพย์นาย ข. หรือทำร้ายร่างกายนาย ข. ซึ่ง นาย ข. ซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาก็มีสิทธิ

* ผู้ช่วยเลขานุการรองอัยการสูงสุด, อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด, อนุกรรมการพิจารณามาตรฐานการศึกษา เนติบัณฑิตยสภา

ฟ้องในทางแพ่งเรียกค่าสินไหมทดแทน

โดยในส่วนของพนักงานอัยการเมื่อยื่นฟ้องคดีอาญาดังต่อไปนี้ (๑) ลักทรัพย์ (๒) วิ่งราวทรัพย์ (๓) ชิงทรัพย์ (๔) ปล้นทรัพย์ (๕) โจรสลัด (หรือโจรที่ปล้นเรือในทะเล^๑) (๖) กรรโชก (๗) ฉ้อโกง (๘) ยักยอก หรือ (๙) รับของโจร แล้ว ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกทรัพย์สินหรือราคาที่สูงสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดคืน มาตรา ๔๓ ก็ได้กำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย^๒ โดยในทางปฏิบัติพนักงานอัยการจะเรียกทรัพย์สินหรือราคาดังกล่าวไปในคำขอท้ายฟ้องคดีอาญา รวมทั้งบรรยายรายละเอียดของทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ถูกประทุษร้ายในคำฟ้องด้วย

๒. หลักกฎหมายตามมาตรา ๔๔/๑

มาตรา ๔๔/๑ บัญญัติว่า “ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญา ขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี และให้ถือว่า คำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหาย อยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับ ความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง

หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะมีค่าขอประการอื่นที่มีใช้ คำขอบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่อง มาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญาได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับคำฟ้องในคดีอาญาที่ พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และในกรณีที่พนักงาน อัยการได้ดำเนินการตามความในมาตรา ๔๓ แล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเพื่อเรียกทรัพย์สิน หรือราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้”

หลักกฎหมายตามมาตรา ๔๔/๑ นั้น ถูกกำหนด เพิ่มเติมขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อเป็นการช่วยเหลือ ผู้เสียหายในคดีอาญาให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนโดย สะดวกยิ่งขึ้น และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไป โดยคดีอาญานี้พนักงานอัยการต้องเป็นโจทก์เท่านั้น และผู้เสียหายหากประสงค์จะเรียกค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรานี้ต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญา ที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ เพื่อขอให้ศาลบังคับจำเลย ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน^๓

เคล็ดลับ

ปกติแล้วผมจะนำข้อสอบที่สอบไปแล้วไม่นาน มากนักมาแต่งเป็นบทความวิเคราะห์ข้อสอบกฎหมายฯ นี้ แต่ครั้งนี้ผมได้นำข้อสอบเก่าเมื่อปี ๒๕๔๘ (ซึ่งถือว่า นานมากแล้ว) มาแต่งเป็นบทความ เพราะบางครั้งผู้แต่ง ข้อสอบเองก็อาจจะนำหลักกฎหมายเดิม ๆ ที่เคยออก ข้อสอบแล้วมาวนออกเป็นข้อสอบอีกครั้งหนึ่งก็ได้ ดังนั้น ผู้เข้าสอบนอกจากจะต้องทบทวนข้อสอบเก่าที่ เพิ่งออกมาไม่นานนี้แล้ว ยังจะต้องทบทวนข้อสอบเก่า ที่ออกมาแล้วสักกระยะหนึ่งด้วย

^๑ ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

^๒ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดี ในขั้นตอนก่อนการพิจารณา, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (แก้ไขเพิ่มเติม), (กรุงเทพฯ : หจก.สนพ.พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย), พฤศจิกายน ๒๕๕๓), หน้า ๒๖๓ - ๓๕๑.

^๓ เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๕๑ - ๓๕๖.

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๔ : ควรเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษเด็กอายุกว่า ๑๒ - ๑๕ ปี

ได้ในกรณีความผิดร้ายแรง***

มนต์ชัย ชินนทรลีลา*
พิมพ์สุรางค์ ชินนทรลีลา**

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า เด็กและเยาวชนเป็นผู้อ่อนอายุที่พัฒนาการทางสมอง ความรู้ ความคิด รวมทั้งประสบการณ์อ่อนด้อยกว่าผู้ใหญ่ อาจกระทำความผิดลงไปเพราะขาดความรู้ผิดชอบชั่วดี ประกอบกับเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศและควรได้รับโอกาสในการกลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม กฎหมายอาญาจึงยกเว้นความรับผิดทางอาญาหรือลดโทษให้กับคนกลุ่มนี้โดยใช้อายุเป็นเกณฑ์พิจารณาหลัก ซึ่งในประเด็นนี้ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (Committee on the Rights of the Child) ของสหประชาชาติ ได้มีข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ ๑๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) เรื่องสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (General comment No. 10 (2007) : Children's Rights in Juvenile Justice) แนะนำว่าแต่ละประเทศไม่ควรกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำที่บุคคลจะมีความรับผิดทางอาญาได้ (Age of Criminal Responsibility) ไว้ต่ำกว่า ๑๒ ปี และควรมีการปรับเกณฑ์อายุขั้นต่ำนี้ให้สูงขึ้นต่อไปในอนาคต

ประเทศไทยสนองรับแนวทางสากลดังกล่าว ด้วยการบัญญัติยกเว้นโทษอาญาให้แก่เด็กอายุไม่เกิน ๑๒ ปี ที่กระทำความผิด โดยให้ไปดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ แทนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๓ แต่ยิ่งไปกว่านั้น มาตรา ๗๔ ยังได้บัญญัติยกเว้นโทษให้แก่เด็กอายุกว่า ๑๒ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๕ ปี ซึ่งพ้นเกณฑ์อายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดทางอาญาแล้วด้วย โดยให้ใช้ศาลเลือกใช้วิธีการสำหรับเด็กสามประการหลักต่อไปนี้แทน

(๑) ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป

(๒) วางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองดูแลระงับมิให้เด็กก่อเหตุร้าย ซึ่งหากเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น บิดา มารดาหรือผู้ปกครองจะต้องชำระเงินต่อศาลตามจำนวนที่ศาลกำหนดไว้ไม่เกินครั้งละ ๑๐,๐๐๐ บาท

(๓) ส่งตัวไปฝึกและอบรมตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่ให้เกินกว่าวันที่เด็กนั้นจะมีอายุครบ ๑๘ ปี

จากสถิติจำนวนคดีอาญาสะสมของเด็กและเยาวชนจำแนกตามช่วงอายุ พบว่าในปี ๒๕๖๔ มีเด็กในช่วงอายุ ๑๐-๑๒ ปี ต้องทำกระทำความผิดจำนวน ๕๐๓ คดี ขณะที่เด็กในช่วงอายุ ๑๓-๑๕ ปี ต้องทำกระทำความผิดจำนวนถึง ๑๐,๐๕๐ คดี แต่เด็กทั้งสองกลุ่มกลับไม่ต้องรับโทษอาญาเช่นเดียวกัน เพียงแต่เด็กกลุ่มแรกอยู่ภายใต้กระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพ ส่วนกลุ่มหลังอยู่ภายใต้วิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา ๗๔ ทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่ากฎหมายอาญาของไทยค่อนข้างผ่อนปรนและเน้นไปทางการคุ้มครองเด็กอย่างมาก สวนทางกับสถิติจำนวนคดีอาญาของเด็กกลุ่มนี้ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึง ๒๕๖๔

ปัญหาของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๔ ยิ่งเด่นชัดเมื่อพิจารณาประกอบกับกฎหมายวิธีสบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดสามารถเข้าสู่กระบวนการเบี่ยงเบนคดี (diversion) ได้ในหลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นชั้นก่อนฟ้องคดี หลังฟ้องคดี จนกระทั่งชั้นก่อนศาลมีคำพิพากษา โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ ความผิดที่กระทำไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร และเด็กหรือเยาวชนนั้นมีแนวโน้มกลับตนเป็นคนดี กระบวนการเบี่ยงเบนคดีนี้ช่วยคัดกรองเด็กและเยาวชนที่ไม่สมควรถูกลงโทษออกไปแก้ไขฟื้นฟูเป็นจำนวนมาก^๒ ขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เด็กที่จะต้องถูกพิจารณาพิพากษามาตรา ๗๔ คงเหลือเป็นเด็กที่ไม่อาจใช้กระบวนการเบี่ยงเบนคดีได้ ที่น่ากังวลเป็นอย่างยิ่ง คือเด็กที่กระทำความผิดเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร ในกรณีเช่นนี้ วิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา ๗๔ ซึ่งมีมาตรการจำกัดอิสรภาพผู้กระทำความผิดเพียงหนทางเดียวคือการส่งตัวไปฝึกและอบรมไม่เกินกว่าที่เด็กจะอายุครบ ๑๘ ปี ไม่น่าจะเพียงพอแก้ไขฟื้นฟูตัวเด็กและคุ้มครองป้องกันสังคมอีกต่อไป

* รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์.

** นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ ๗๓, นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

*** เรียบเรียงจากเอกัตศึกษา เรื่อง การยกเว้นความรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๔ โดย พิมพ์สุรางค์ ชินนทรลีลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๖๕ มีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศ.ดร. คณพล จันทน์หอม. สืบค้นได้จาก : <https://www.law.chula.ac.th/publishing/22430/>

^๑ สรุปรายชื่อจาก กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, จำนวนคดีอาญาสะสมจำแนกตามอายุขณะกระทำความผิด [ออนไลน์], มิถุนายน ๒๕๖๕. แหล่งที่มา: https://data.go.th/en/dataset/djop_64 [๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๖]

^๒ จากสถิติคดีของสำนักงานศาลยุติธรรม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คดีส่วนอาญาที่เข้าสู่การพิจารณามีจำนวน ๑๐,๘๖๘ คดี มีการจำหน่ายคดีเพราะมาตรการแทนการพิพากษามาตรเป็นมาตรการเบี่ยงเบนคดีในชั้นก่อนคำพิพากษา ตามมาตรา ๑๓๒ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ถึง ๖,๑๘๓ คดี โปรดดู, สำนักงานศาลยุติธรรม, รายงานสถิติคดีของศาลทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ [ออนไลน์], หน้า ๕๑๙. แหล่งที่มา : <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/2085/iid/300811> [๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖]

หากเปรียบเทียบกับกรณีเยาวชนอายุกว่า ๑๕ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๘ ปี ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ ให้อำนาจศาลพิจารณาคำรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับเยาวชนนั้น แล้วใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษโดยให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา ๗๔ หรือจะลงโทษโดยลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่งก็ได้ การเปิดช่องให้ลงโทษตามมาตรา ๗๕ นี้ไม่ได้ทำให้เยาวชนที่กระทำความผิดต้องถูกลงโทษจำคุกจริงเสมอไป แต่เป็นช่องทางให้ศาลได้นำมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้ให้เหมาะกับสภาพของผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีเพิ่มมากขึ้นด้วย อันได้แก่

(๑) การรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษตามมาตรา ๑๔๔ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ผ่อนคลายกว่าในคดีผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ แต่หากผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนเงื่อนไขคุมประพฤติหรือกระทำความผิดขึ้นอีกก็ยังสามารถนำตัวกลับมาลงโทษได้ หรือ

(๒) การเปลี่ยนโทษซึ่งเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๔๒ ที่ให้ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปฝึกและอบรมได้จนถึงอายุ ๒๔ ปี โดยหากศาลพิจารณาคความหนักเบาแห่งข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดีแล้ว เห็นว่าควรจะควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนต่อไปอีกหลังจากที่มีอายุครบ ๒๔ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็สามารถระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำต่อตามเวลาที่ศาลกำหนดได้

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่าถ้อยคำในบทบัญญัติมาตรา ๑๔๔ และ มาตรา ๑๔๒ ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้คำว่า “เด็กหรือเยาวชน” รองรับว่ามาตรการทั้งสองสามารถนำไปใช้กับ “เด็ก” อายุกว่า ๑๒ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๕ ปีได้เช่นกัน แต่ในเมื่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๔ บัญญัติยกเว้นโทษไว้เด็ดขาดแล้ว ศาลย่อมไม่อาจพิพากษาลงโทษเด็กได้ จึงไม่อาจรอกการกำหนดโทษ รอกการลงโทษ หรือเปลี่ยนโทษได้ตามไปด้วย

ตัวอย่างคดีที่สะท้อนปัญหาสภาพบังคับของมาตรา ๗๔ ได้อย่างชัดเจน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๕๗/๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ กระทำความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่น ขณะกระทำความผิดจำเลยที่ ๑ อายุ ๑๗ ปีเศษ ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกโดยลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่งตามมาตรา ๗๕ ประกอบเหตุผลโทษตามมาตรา ๗๘ คงจำคุก ๒๐ ปี เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปฝึกอบรมจนกว่าจะอายุครบ ๒๔ ปีบริบูรณ์ แล้วให้ส่งไปจำคุกต่อในเรือนจำ ๑๐ ปี ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔๒ ส่วนจำเลยที่ ๒ อายุ ๑๔ ปีเศษ ไม่ต้องรับโทษ แต่ให้วางกล่าวดักเตือนแล้วปล่อยตัวไป ตามมาตรา ๗๔

คดีนี้ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกามีการแก้ไขเกณฑ์อายุตามมาตรา ๗๓ ถึง ๗๕ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ เดิมมาตรา ๗๔ ใช้บังคับ

กับเด็กอายุ ๗ - ๑๔ ปี และมาตรา ๗๕ ใช้กับผู้มีอายุ ๑๔ - ๑๗ ปี ก่อนแก้ไขกฎหมาย จำเลยที่ ๒ ตกอยู่ในบังคับมาตรา ๗๕ เดิม ซึ่งให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจลงโทษหรือไม่ก็ได้ แต่ศาลชั้นต้นก็พิพากษาลงโทษเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ ทุกประการ แสดงว่าศาลพิจารณาลงโทษเห็นว่าจำเลยทั้งสองมีความรู้ผิดชอบไม่แตกต่างกันนัก ในชั้นฎีกา ศาลฎีกาก็ฟังว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดจริง และพิพากษายืนตามศาลชั้นต้นสำหรับจำเลยที่ ๑ เพียงแต่ภายหลังแก้ไขกฎหมาย จำเลยที่ ๒ ได้รับการยกเว้นโทษเด็ดขาดตามมาตรา ๗๔ ศาลฎีกาจึงต้องวางกล่าวดักเตือนและปล่อยตัวไปแทน

ในมุมมองของหลักการทางวิทยาศาสตร์ สมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคิดการตัดสินใจจะพัฒนาไปมากในช่วงวัยแรกเริ่ม หรืออายุ ๑๑ - ๑๒ ปี สอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการที่เชื่อว่าเด็กสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เมื่ออายุ ๑๑ - ๑๒ ปี และมีพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับปัจจุและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ตั้งแต่อายุ ๙ ปี^{๖๓} แม้พัฒนาการต่าง ๆ อาจยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ แต่ก็ไม่จำเป็นที่กฎหมายจะต้องยกเว้นโทษให้เด็กกลุ่มนี้ทุกกรณี เช่นเด็กก่อนวัยแรกเริ่มซึ่งไม่ควรถูกดำเนินการทางอาญาใด ๆ จึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำ นอกจากนี้ แม้ตามทฤษฎีอาชญาวิทยา การลดการประทับตราบาปและลดโอกาสที่เด็กจะเข้ามาสัมผัสกับผู้กระทำความผิดรายอื่นในกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเลียนแบบจะยังเป็นสิ่งจำเป็นมาก แต่วิธีดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องทำด้วยการยกเว้นโทษเสมอไป การใช้กระบวนการเบี่ยงเบนคดีหรือมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษก็ทำได้เช่นกัน

จากการศึกษามาตรฐานระหว่างประเทศ พบว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกฎแห่งกรุงปักกิ่งซึ่งมุ่งคุ้มครองประโยชน์สูงสุดของเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก็ไม่ได้ปฏิเสธการนำโทษอาญามาใช้กับเด็กที่มีอายุพ้นเกณฑ์ขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบอาญาแต่อย่างใด เพียงแค่กำหนดว่าจะนำโทษประหารชีวิตกับจำคุกตลอดชีวิตมาใช้ไม่ได้ และวางหลักว่าควรนำโทษจำคุกหรือมาตรการควบคุมตัวมาใช้เป็นหนทางสุดท้าย โดยในการลงโทษต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ในกรณีที่เกิดกรณีทำความผิดร้ายแรง พันธกรณีดังกล่าวก็ยอมรับว่าศาลสามารถลงโทษอย่างสาสมกับความผิดเพื่อรักษาความสงบปลอดภัยของสังคมได้

เมื่อพิจารณากฎหมายต่างประเทศ พบว่าทั้งกฎหมายแคนาดา ฝรั่งเศส และเวียดนาม ต่างก็เปิดช่องให้มีการลงโทษเด็กที่มีอายุพ้นเกณฑ์ขั้นต่ำแล้วทั้งสิ้น โดยแคนาดามีโทษสำหรับเยาวชนซึ่งมีการบัญญัติโทษสำหรับความผิดร้ายแรงไว้โดยเฉพาะ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ศาลมีอำนาจใช้มาตรการการควบคุมตัวและกักขังได้เป็นเวลาสูงสุด ๑๐ ปี ฝรั่งเศสให้ศาลพิจารณาคำรู้ผิดชอบ หากศาลเห็นว่ามีความรู้ผิดชอบแล้วก็

^{๖๓} Beatriz Luna, “The Relevance of Immaturities in the Juvenile Brain to Culpability and Rehabilitation,” *Hastings Law J*, 2012 Aug, 63 (6):1469-1486; พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพฯ : แอดทีฟ พรินท์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๖๘-๑๗๑; และ ณัฐกร อินทุยศ, จิตวิทยาทั่วไป, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๓๙-๑๔๐.

จ มาตรการเพื่อการป้องกัน
๔ ฐานความผิดเพื่อการปราบปราม
การกระทำผิดตาม พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ (ตอนจบ)

ดร.สันติ พิวิทองคำ*

ต่อจากฉบับที่แล้ว

๔. ฐานความผิดเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

ฐานความผิด	ผู้ต้องรับผิด	ลักษณะการกระทำที่เป็นความผิด	ระวางโทษ	บทกฎหมายและอำนาจศาล
ฐานที่ ๑ “ให้ผู้อื่น” ใช้บัญชีเงินฝาก ที่มีชื่อของตนเอง (บัญชีม้า)	เจ้าของ ๑. เจ้าของบัญชีเงินฝาก ๒. เจ้าของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ๓. เจ้าของบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์	๑. เจ้าของบัญชี (๑) เปิดเผยข้อมูลบัญชีเงินฝากของตนเอง เช่น การบอกเลขที่บัญชีเงินฝากให้ผู้อื่น หรือ (๒) ยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีเงินฝากของตนเอง เช่น การมอบบัญชีเงินฝาก และบัตร ATM ให้ผู้อื่นไปใช้ ๒. โดยเจ้าของบัญชีมิได้มีเจตนาใช้เพื่อเจ้าของบัญชีหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของบัญชี ๓. เจ้าของบัญชี “รู้” หรือ “ควรรู้” ว่าจะมีการนำไปใช้ในการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือความผิดอาญาอื่นใด	จำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือ ปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ	๑. บทกฎหมาย พ.ร.ก. ป้องกันฯ มาตรา ๙ ๒. อำนาจศาล เป็นคดีในอำนาจของศาลจังหวัด
ฐานที่ ๒ “ให้ผู้อื่น” ใช้หรือยืมไปใช้ เลขหมายโทรศัพท์ เคลื่อนที่ ของตนเอง (ซิมการ์ดม้า)	เจ้าของบัญชีเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่	๑. เจ้าของเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ (๑) ให้ผู้อื่นใช้เลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของตนเอง หรือ (๒) ให้ผู้อื่นยืมไปใช้ซึ่งเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของตนเอง ๒. เจ้าของเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ “รู้” หรือ “ควรรู้” ว่าจะมีการนำไปใช้ ในการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือความผิดอาญาอื่นใด	จำคุก ไม่เกิน ๓ ปี หรือ ปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ	๑. บทกฎหมาย พ.ร.ก. ป้องกันฯ มาตรา ๙ ๒. อำนาจศาล เป็นคดีในอำนาจของศาลจังหวัด

* ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง

ฐานความผิด	ผู้ต้องรับผิด	ลักษณะการกระทำที่เป็นความผิด	ระวางโทษ	บทกฎหมายและอำนาจศาล
ฐานที่ ๓ ประกาศจัดหา ซื้อขาย บัญชีเงินฝาก (เป็นศูนย์กลาง ประกาศ ขายบัญชีตนเอง หรือบัญชีม้า)	เจ้าของบัญชีเงินฝากหรือนำบัญชีเงินฝากของผู้อื่น “ประกาศโฆษณาขาย/ให้เช่า” ไม่ว่าจะช่องทางใด ๆ	๑. เป็นธุระจัดหา โฆษณา หรือโฆษณาโดยประการใด ๆ เช่น การลงเพจประกาศขายบัญชีเงินฝาก ๒. เพื่อให้มีการซื้อขาย ให้เช่า หรือให้ยืม ซึ่ง (๑) บัญชีเงินฝาก (๒) บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือ (๓) บัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ ๓. เพื่อในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือความผิดอาญาอื่นใด	จำคุก ตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๕ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ	๑. บทกฎหมาย พ.ร.ก. ป้องกันฯ มาตรา ๑๐ ๒. อำนาจศาล เป็นคดีในอำนาจ ของศาลจังหวัด
ฐานที่ ๔ ประกาศจัดหา ซื้อขาย หมายเลขโทรศัพท์ ของผู้อื่น (เป็นศูนย์กลาง ประกาศ ขายซิมการ์ดผี)	ผู้ที่นำเลขหมายโทรศัพท์ที่ลงทะเบียนแล้วแต่ไม่รู้ว่าเป็นของผู้ใด (ซิมการ์ดผี) มา “ประกาศโฆษณาขาย” ไม่ว่าจะช่องทางใด ๆ	๑. ธุระจัดหา โฆษณา หรือโฆษณาโดยวิธีการใด ๒. ให้มีการซื้อขายเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ๓. ซึ่งได้ลงทะเบียนใช้บริการในนามของบุคคลแล้ว แต่ไม่สามารถระบุตัวผู้ใช้ได้ ๔. ไม่ว่าจะประกาศขายจะรู้หรือควรรู้ว่า จะมีการนำเอาเลขหมายโทรศัพท์ไปใช้กระทำความผิดหรือไม่	จำคุก ตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๕ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ	๑. บทกฎหมาย พ.ร.ก. ป้องกันฯ มาตรา ๑๑ ๒. อำนาจศาล เป็นคดีในอำนาจ ของศาลจังหวัด

๓. หลักและข้อสังเกตอื่นของ พ.ร.ก. ป้องกันฯ

(๑) การแจ้งความ หรือ การร้องทุกข์กล่าวโทษตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ^{๑)}

ก. สามารถแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจ ได้ทั่วราชอาณาจักร

ข. สามารถแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อ ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้ด้วย (บช.สอท.)

ค. การร้องทุกข์หรือการกล่าวโทษสามารถทำในรูปแบบ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) หรือ การส่งไลน์ (line) ไปร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เป็นต้น

ง. พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจสอบสวนและผู้รับผิดชอบคดีความผิดตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ ได้แก่

ก. พนักงานสอบสวน ตาม ป.วิ. อาญา (หรือพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ) ที่ราชอาณาจักร “ที่รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษคดีความผิดตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ” มีอำนาจสอบสวนคดีความผิด ๔ ฐานตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ และ “เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการ” ไม่ว่าจะเกิด ณ ท้องที่ใด

ข. พนักงานสอบสวน ที่ ผบ.ตร. กำหนด ไม่ว่าจะเป็นผู้รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษหรือไม่ มีอำนาจสอบสวนคดีความผิด ๔ ฐานตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ และ “เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการ” ไม่ว่าจะเกิด ณ ท้องที่ใด

^{๑)} พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ มาตรา ๘ วรรคสอง

(๒) บทความผิด กรณีผู้ให้บริการด้านการเงิน หรือผู้ให้บริการด้านการติดต่อสื่อสาร ฝ่าฝืน ไม่เปิดเผย ไม่ส่งข้อมูล ไม่ระงับการทำธุรกรรม

ก. พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีฯ ไม่ได้กำหนดบทความผิด กรณีที่ผู้ให้บริการด้านการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงิน และผู้ให้บริการด้านการสื่อสาร เช่น บริษัทให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ “ละเลย ฝ่าฝืน” ไม่เปิดเผย ไม่ส่งข้อมูล ไม่ระงับการทำธุรกรรม ตามคำสั่งเจ้าพนักงาน หรือผู้เสียหาย หรือไม่แจ้งธุรกรรมต้องสงสัย ให้เจ้าพนักงานทราบ

ข. กรณีจึงต้องนำบทความผิดทั่วไปตาม ป.อาญา มาใช้บังคับกล่าวคือ

(๑) กรณีผู้ให้บริการเป็นหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตาม ป.อาญา “ละเลย ฝ่าฝืน” ไม่เปิดเผย ไม่ส่งข้อมูล ไม่ระงับการทำธุรกรรม ตามที่ พ.ร.ก. ป้องกันฯ กำหนด เจ้าพนักงานสั่ง หรือผู้เสียหายแจ้งและร้องขอ อาจเข้าข่ายกระทำผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๑๕๗

(๒) กรณีผู้ให้บริการเป็นหน่วยงานภาคเอกชน “ละเลย ฝ่าฝืน” ไม่เปิดเผย ไม่ส่งข้อมูล ไม่ระงับการทำธุรกรรม ตามที่ พ.ร.ก.ป้องกันฯ หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ กำหนด อาจเข้าข่ายกระทำผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๑๖๙ มาตรา ๓๖๘

(๓) กรณีผู้ให้บริการเป็นหน่วยงานภาคเอกชน “ละเลย ฝ่าฝืน” ไม่ระงับการทำธุรกรรม ตามที่ ผู้เสียหาย ได้แจ้งและร้องขอ เข้าข่ายกระทำผิดทางปกครองซึ่งอาจมีผลต่อการเพิกถอนหรือพักใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการได้

(๓) เจ้าของบัญชีเงินฝาก (เจ้าของบัญชีม้า) หรือ เจ้าของซิมการ์ด (เจ้าของซิมการ์ดม้า)

(๓.๑) กรณี เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด “มอบบัญชี/หมายเลขบัญชี/บัตร ATM/หมายเลขโทรศัพท์/ซิมการ์ด” ให้แก่ผู้กระทำผิด “หลัง” จากวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ อันเป็นวันที่ พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีผลบังคับใช้

ก. กรณีเจ้าของบัญชีหรือเจ้าของซิมการ์ดที่ให้ ผู้กระทำผิดหลักนำไปใช้ “ไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับ ผู้กระทำผิดหลัก^๒” จะ “มีความผิดเฉพาะ” ตาม พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีฯ

ข. กรณี ทางการสืบสวนสอบสวนมีหลักฐาน ยืนยันเพียงพอเชื่อได้ว่า เจ้าของบัญชีหรือเจ้าของซิมการ์ด รู้เห็นเป็นใจและหรือมีส่วนร่วมกับผู้กระทำผิดหลัก การกระทำของเจ้าของบัญชีหรือเจ้าของซิมการ์ดที่ให้ ผู้กระทำผิดหลักนำไปใช้ จะเป็นการกระทำความผิดเดียว ผิดต่อกฎหมายหลายบทพนักงานสอบสวนต้องแจ้งข้อหา ให้ครบถ้วนทุกบท เช่น กระทำผิดฐานให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝากตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ มาตรา ๙ และ “ร่วมกัน ฉ้อโกงโดยการนำข้อมูลเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์” ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ เป็นต้น

(๓.๒) กรณี เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด “มอบบัญชี/หมายเลขบัญชี/บัตร ATM/หมายเลขโทรศัพท์/ซิมการ์ด” ให้แก่ผู้กระทำผิด “ก่อน” วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ อันเป็นวันที่ พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีผลบังคับใช้

ก. พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นกฎหมายที่มีโทษจำคุก และโทษปรับ ถือเป็นโทษทางอาญาตาม ป.อาญา มาตรา ๑๘ จึงเป็นกฎหมายอาญา จึงไม่อาจนำ พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ มาใช้ย้อนหลังเพื่อลงโทษหรือดำเนินคดีกับ เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด ในการกระทำ หรือ “กรรม” ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้ (The law has no Retroactive Penalty under the Rule of Law) ทั้งนี้ภายใต้หลักนิติธรรมที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองไว้ และภายใต้หลักการ บังคับใช้กฎหมายอาญา ตามที่ ป.อาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติคุ้มครองไว้ ดังนั้นการกระทำของ เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด ที่เกิดขึ้น ก่อนวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ จึงไม่มีความผิด

^๒ ผู้กระทำผิดหลักคือผู้ตั้งหรือกระทำความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือเพื่อฉ้อโกง กรรโชก ริดเอาทรัพย์สิน หรือโดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลอื่นเสียหาย

ตาม พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ ทุกกรรม (แต่พนักงานสอบสวนอาจพิจารณาดำเนินคดีกับเจ้าของบัญชีเงินฝากหรือเจ้าของซิมการ์ดในกรณีเป็นผู้ใช้ตัวการ์ หรือผู้สนับสนุนผู้กระทำความผิดหลักในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงออนไลน์หรือความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ มาตรา ๑๔ ได้เช่นเดิม)

ข. อย่างไรก็ตาม การกระทำของ เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ หากเชื่อว่าจะไม่เป็นความผิดตาม พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ ทุกกรณีไปไม่ เหตุเพราะตามมาตรา ๙ ของ พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามฯ บัญญัติว่า “ผู้ใด...ยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝาก... หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้...เลขหมายโทรศัพท์...โดยประการที่...ควรรู้อาจนำไปใช้ในการกระทำความผิดทางอาญาอื่นใด” ฉะนั้นนับแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด ที่มอบหรือขายหรือรับจ้างเปิดบัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ด โทรศัพท์ให้แก่ “บุคคลอื่น” ที่ตนเองไม่รู้จัก ไม่รู้ชื่อ และไม่รู้ว่าบุคคลอื่นนั้นจะนำบัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ด โทรศัพท์ของตนเองไปใช้เพื่อการใด พฤติการณ์เช่นนี้จะถือว่า “มีเหตุ” ให้เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด ควรรู้อแล้วว่าคนร้ายน่าจะนำบัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ด โทรศัพท์ของตนเองไปใช้ในการกระทำความผิดทางอาญาอื่นใดได้

ค. นับแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด จึงมีหน้าที่ป้องกันความเสียหายจากการกระทำแห่งตนตาม พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ ด้วยการ

(๑) ติดตามทวงถาม ทวงคืน ซึ่งบัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ด โทรศัพท์ ที่มีชื่อของตนเองคืนจาก “บุคคลอื่น” ที่ตนเองไม่รู้จัก ไม่รู้ชื่อ และไม่รู้ว่าบุคคลอื่นนั้นจะนำบัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ด โทรศัพท์ของตนเองไปใช้เพื่อการใด หรือ

(๒) ดำเนินการแจ้งแก่ผู้ให้บริการเงินฝากหรือผู้ให้บริการซิมการ์ดโทรศัพท์ ขอให้ “ปิด หยุด หรือ ระงับการใช้บัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ดโทรศัพท์” ที่ได้มอบให้แก่บุคคลอื่นนั้นเสีย

ง. หาก เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด “ละเลยหรือเพิกเฉย” ไม่ดำเนินการทวงถามเอาคืนหรือระงับเสียซึ่งบัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ด โทรศัพท์ที่ตนเองได้มอบให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่รู้จัก แล้วบุคคลอื่นนั้นนำเอาบัญชีเงินฝากหรือซิมการ์ด โทรศัพท์ไปใช้กระทำความผิด เช่น ฉ้อโกงออนไลน์ หรือ กรรโชกทรัพย์ผ่านสื่อหรือเครือข่ายโทรคมนาคม (Call Center Gang) นับแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป กรณีเช่นนี้ เจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือเจ้าของซิมการ์ด ย่อมมีความผิดตาม พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖ ในกรรมหรือการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนับแต่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไปได้

(๔) พ.ร.บ. PDPA ไม่นำมาใช้บังคับกับ พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีฯ

ก. กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ พ.ร.บ. PDPA ไม่นำมาใช้บังคับกับ การเปิดเผย/ แลกเปลี่ยน/ เข้าถึง/ เก็บรวบรวม หรือการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ

(๕) คณะกรรมการตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ

นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ ตามจำนวนที่เห็นสมควร ทำหน้าที่

(๑) กำหนดแนวทางป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

(๒) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “เหตุอันควรสงสัย” ตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ

(๓) ให้คำแนะนำและคำปรึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการตาม พ.ร.ก. ป้องกันฯ

(๔) สำนักงานปลัดกระทรวง DES ทำหน้าที่หน่วยธุรการของคณะกรรมการฯ

(๕) ปลัดกระทรวง DES แต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานปลัดฯ เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๖) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) แต่งตั้งข้าราชการจาก ตร. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

(๗) เมื่อครบห้าปีหลังจากที่ พ.ร.ก. ป้องกันฯ บังคับใช้ให้สำนักงานปลัดกระทรวง DES ประเมินความจำเป็นในการให้มีคณะกรรมการฯ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

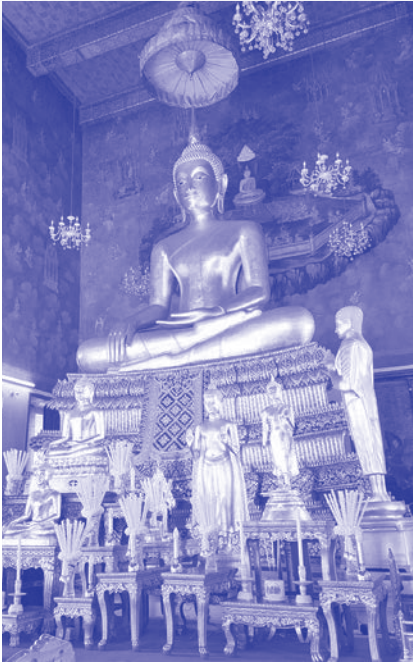

มุมมองข่าว

สวัสดิ์ศรีรับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

ประเมศวร์ อินทรชุมนุม*

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยประธานศาลฎีกา ในฐานะ นายกเนติบัณฑิตยสภา เป็นประธาน จะนำผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๖ จากกรมการศาสนาไปถวายพระสงฆ์จำพรรษา ณ วัดราชชนิตดาราม แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ในวันศุกร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

โอกาสนี้ ผมขอเชิญชวนสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาและผู้มีจิตศรัทธา ร่วมทำบุญในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานฯ ประจำปี ๒๕๖๖ ดังกล่าว ได้ที่ แผนกการเงิน ชั้น ๒ อาคารเนติบัณฑิตยสภา (ในวันและเวลาราชการ) หรือโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากเผื่อเรียก ธนาคารออมสิน สาขา เดอะพาซิโอ พาร์ค กาญจนภิเษก ชื่อบัญชี “เนติบัณฑิตยสภา (กฐินพระราชทาน)” เลขที่บัญชี ๐ ๒ ๐ ๓ ๙ ๓ ๓ ๒ ๕ ๖ ๔ ๐ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนถึงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ และหากท่านประสงค์จะขอใบอนุโมทนาบัตรเพื่อนำไปหักลดหย่อนภาษี กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินไปยังที่ แผนกการเงิน โดยสแกน QR Code นี้

สอบถามรายละเอียดได้ที่ ส่วนงานประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๐

ต่อจากหน้า ๑๗

สามารถลงโทษอาญาได้เพียงแต่ต้องลดโทษให้ ส่วนเวียดนามโดยหลักยกเว้นความรับผิดชอบให้ แต่มีข้อยกเว้นหากเป็นกรณีความผิดร้ายแรง ศาลก็สามารถลงโทษอาญาโดยลดโทษให้^๔

จากการพิจารณาทั้งแนวคิดทฤษฎี มาตรฐานระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ ร่วมกับปัญหาในกฎหมายไทย จึงพอเห็นแนวทางแก้ไขปัญหว่า มาตรา ๗๔ ยังคงหลักการยกเว้นโทษให้แก่เด็กอายุกว่า ๑๒-๑๕ ปี ไว้ได้ แต่ควรเพิ่มเติมข้อยกเว้นเปิดช่องให้ศาลลงโทษเด็กได้ในกรณีที่เป็นการทำความผิดร้ายแรง เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองเด็กและการป้องกันสังคม โดยความผิดร้ายแรงในที่นี้ควรเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า ๕ ปี ขึ้นไป เพราะอัตราโทษดังกล่าวเป็นอัตราโทษสูงสุดที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ เปิดโอกาสให้ใช้มาตรการเบี่ยงเบนคดีในชั้นก่อนฟ้องคดี ซึ่งทำให้คดีไม่ต้องเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาลได้ ทั้งนี้ ควรบัญญัติทำนองเดียวกับมาตรา ๗๕

ให้ศาลพิจารณาความรู้ผิดชอบของเด็กและพฤติการณ์แห่งคดีเป็นรายกรณีอีกครั้งด้วยก่อนจะใช้ดุลพินิจพิพากษาว่าสมควรลงโทษหรือไม่ หากลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง หากเห็นว่าไม่สมควรลงโทษ จึงให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา ๗๔

นอกจากนี้ วิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา ๗๔ ซึ่งยังต้องใช้กับเด็กที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรงแต่ไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ด้วยกระบวนการเบี่ยงเบนคดี หรือเด็กกระทำความผิดร้ายแรงที่ศาลเห็นว่ายังไม่รู้ผิดชอบดีพอ ก็ควรมีการปรับปรุงให้เข้มงวดยิ่งขึ้น โดยมาตรการว่ากล่าวตักเตือนควรให้มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติกดีเพื่อให้มีการติดตามพฤติกรรมของเด็กภายหลังศาลพิพากษา และมาตรการส่งตัวไปฝึกและอบรมควรเพิ่มเกณฑ์อายุสูงสุดที่จะใช้บังคับได้จากเดิมถึงไม่เกิน ๑๘ ปี เป็นไม่เกิน ๒๔ ปี ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓

^๔ Department of Justice Canada, The Youth Criminal Justice Act Summary and Background [Online], 2013. Available from: <https://www.justice.gc.ca/eng/cj-jp/yj-jj/tools-outils/back-hist.html> [15 March 2023]; Canada's Youth Criminal Justice Act 2003, paragraph 42 (2) (q); France's Penal Code, Article 122-8 (as amended by LAW No. 2020-734 of 17 June 2020 - art. 25); France's Code of Criminal Justice for Minors, Article L121-5 and L121-6; and Vietnam's Criminal Code No. 100/2015/QH13 (as amended by Amendment No. 12/2017/QH14), Article 12 Clause 2 and Article 101.

ข่าว เนติบัณฑิตยสภา

มอบเข็มเชิดชูเกียรติแก่กรรมการเนติบัณฑิตยสภาที่พ้นจากตำแหน่ง

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๓๐ น. นายสมชาย จุณินดี กรรมการเนติบัณฑิตยสภา เป็นผู้แทน คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา มอบเข็มเชิดชูเกียรติแก่นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ นายกเนติบัณฑิตยสภา และ นายชูชัย วิริยะสุนทรวงศ์ อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๑ ในโอกาสพ้นวาระการดำรงตำแหน่งนายก เนติบัณฑิตยสภาและอุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๑ และในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับเนติบัณฑิตยสภา ในโอกาสนี้ นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ นายกเนติบัณฑิตยสภา มอบเข็มเชิดชูเกียรติแก่นายธานี สิงหนาท กรรมการสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เนติบัณฑิตยสภา ในโอกาสพ้นจากกรรมการเนติบัณฑิตยสภาประเภท ข้าราชการตุลาการเนื่องจากได้รับโอนไปเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ สำนักงานศาลยุติธรรม

บรรณาธิการ II กลอง

เนื่องในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อร่วมน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมแก่อาณาประชาราษฎร์ ตลอดรัชสมัยของพระองค์ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่นานัปการ เพื่อชาติบ้านเมือง เป็นคุณประโยชน์เนืองนิตย์ และยิ่งความผาสุกร่มเย็น แก่พสกนิกรชาวไทย พระเกียรติคุณเป็นที่ประจักษ์ ทั้งแก่ปวงชนชาวไทยและนานาชาติอารยประเทศ รัฐบาลได้กำหนดให้เป็น “วันนวมินทรมหาราช” แปลว่า วันที่ระลึกถึงพระมหากษัตริย์กาลที่ ๙ ผู้ยิ่งใหญ่

ด้วยพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอพระราชทานไปทอดถวายยังที่ชุมนุมสงฆ์ ณ วัดราชชนิตดาราม แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๐ น. ในนามของกองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ขออนุโมทนากุศลบุญที่บรรดาคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา คณะอนุกรรมการฯ คณะอาจารย์ สมาชิกเนติบัณฑิตยสภา นักศึกษา พนักงานเนติบัณฑิตยสภา ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาที่ได้ร่วมทำบุญในครั้งนี้ โอกาสนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงบันดาลให้ทุกท่าน มีความสุขสมหวังดังปรารถนาทุกประการ

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง “วัดราชชนิตดาราม” โดย กฤษฏา บุญยสมิต และ วาสนา เกตุแห่ง, ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “การยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ” โดย สิตางศุ์ ตั้งศิริ กล่าวถึง การที่กรม ก. เห็นว่าค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้มหาวิทยาลัย ง. ไปแล้วนั้น มีความครบถ้วนกับการดำเนินงานตามสัญญาของที่ปรึกษาควบคุมงานแล้ว แต่มหาวิทยาลัย ง. เห็นว่ายังไม่ครบถ้วนในกรณีนี้เข้าข่ายที่จะต้องเป็นการพิจารณาโดยสำนักงานการยุติการดำเนินคดีแพ่งและอนุญาโตตุลาการหรือไม่, บทความเจาะลึกประเด็น เสนอเรื่อง “คดีที่ศาลเห็นสมควรรอกการลงโทษให้แก่จำเลย ไม่จำเป็นต้องเพิ่มโทษตามคำขอของโจทก์ก่อนรอกการลงโทษ” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชนิทรลีลา, และ พรชชกร พุมมา กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๑๒/๒๕๖๔, บทความ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง โดย รวินท์ ชัยภักดิ์วิตรภักดิ์ เสนอเรื่อง “ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) พ.ศ. ๒๕๕๙” วิเคราะห์วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, บทความเรื่อง “ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายมาตรา ๗๔ : ควรเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษเด็กอายุกว่า ๑๒ - ๑๕ ปี ได้ในกรณีความผิดร้ายแรง” โดย มนต์ชัย ชนิทรลีลา และ พิมพ์สุรางค์ ชนิทรลีลา บทความเรื่อง “๖ มาตรการเพื่อการป้องกัน ๔ ฐานความผิดเพื่อการปราบปรามการกระทำความผิดตาม พ.ร.ก. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖” โดย ดร.สันติ ผิวทองคำ เสนอเป็นตอนจบ, ปิดท้ายด้วย “มุมข่าว” โดย ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

พบกันใหม่เดือนพฤศจิกายน

กฤษฏา บุญยสมิต

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

พิมพ์ที่ : บริษัท กรุงสยาม พิมพ์ชื่อ จำกัด

๔๓/๑๓๒ ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐